

vergadering **C320**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebestrijding

van 21 juni 2022

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpassing van het belastingvoordeel voor mantelzorgers – 3093 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Adeline Blancquaert aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het toenemende aandeel van minderjarigen onder de slachtoffers van seksueel geweld – 3110 (2021-2022)	6
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de principiële subsidiebeslissing voor het Huis van het Kind Brussel – 3219 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de beslissing om geen subsidie toe te kennen aan het Huis van het Kind Brussel – 3283 (2021-2022)	11
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de deelname van Vlaanderen aan de ministeriële conferentie rond ouderenbeleid in Rome – 3136 (2021-2022)	19
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over wanpraktijken in de thuisverpleging – 3155 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de concurrentie in de thuisverpleging – 3167 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het toezicht op de thuisverplegingsdienst Altrio – 3190 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de wanpraktijken bij thuiszorgorganisatie Altrio – 3218 (2021-2022)	21
VRAAG OM UITLEG van Veerle Geerinckx aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de tekortkomingen op het vlak van infrastructuur in woonzorgcentra – 3180 (2021-2022)	30

**VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de aanpassing van het belastingvoordeel voor mantelzorgers
– 3093 (2021-2022)**

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): De Federale Regering besliste om het belastingvoordeel voor mantelzorgers aan te passen. Wanneer je een grootouder, ouder, broer of zus van minstens 65 jaar in huis neemt, zul je voortaan een groter belastingvoordeel krijgen. Op zich is dat grotere belastingvoordeel een goede zaak, maar een belangrijke kanttekening bij de bovenstaande beslissing is de aanpassing van de criteria. Wanneer je een beroep wilt doen op het hogere belastingvoordeel zal de persoon voortaan zorgbehoevend moeten zijn. Dat betekent dat er een verminderde zelfredzaamheid moet zijn van ten minste 9 punten. Deze wijziging kan echter wel een grote impact hebben aangezien niet alle personen met een ondersteuningsnood automatisch ook zorgbehoevend zijn. Ook de leeftijdsvoorwaarde wordt de komende jaren opgetrokken naar 66 jaar vanaf 2025 en 67 jaar vanaf 2030, en dat correspondeert met de pensioengerechtigde leeftijd.

De regel is van toepassing op personen die in de huidige belastingaangifte voor een eerste keer beroep willen doen op het fiscaal ten laste nemen van een grootouder, ouder, broer of zus van 65 jaar of ouder. Als de persoon niet zorgbehoevend is, valt men terug op het belastingvoordeel voor andere personen ten laste. Voor personen die reeds een persoon ten laste hadden bij een vorige belastingaangifte die evenwel niet voldoet aan de nieuwe verstrengde voorwaarde geldt een overgangsregeling. Daarbij blijft de oude regeling nog 4 jaar geldig, tenzij de nieuwe regeling voordeliger zou zijn.

Collega's, u vraagt zich misschien af waarom ik deze vraag in het Vlaams Parlement stel. Voor mij is dit helder, omdat dat uiteraard een impact heeft op hoe we omgaan met ouderen en op welke manier we waar welke ondersteuning voorzien. Recent lanceerde de Vlaamse Regering immers ook het nieuwe mantelzorgplan 2022 – 2024. Dit plan bespraken we al kort in de plenaire vergadering van 4 mei 2022 met de toenmalige minister Wouter Beke. De uitdagingen in onze ouderenzorg zijn niet min. Zowel inzake capaciteit als de nodige middelen komt er een grote uitdaging op ons af. Er wordt heel veel gesproken over de vergrijzing in het licht van de pensioenkost, maar ook de vergrijzing in het licht van de zorg, in alle mogelijke facetten, is belangrijk. We hebben het er met verschillende collega's, onder meer met mevrouw De Martelaer, in deze commissie al verschillende keren over gehad.

Mantelzorg is volgens onze fractie een belangrijk antwoord op de vraag hoe de oudere zorgvrager langer in zijn eigen context wil en kan blijven, waarbij men kan evolueren van de ondersteuning naar de zorg van een naaste, met hulp van professionals. Men denkt bij mantelzorg heel vaak aan iemand die thuis blijft wonen bij wie mensen dan langskomen, maar mantelzorg kan ook in de omgekeerde richting. Als iemand niet meer thuis woont, maar bij kinderen gaat inwonen, is dat ook een belangrijke stap om in de eigen context te kunnen blijven wonen, zonder dat men naar een residentiële setting moet overgaan of zonder dat er veel meer ondersteuning moet zijn.

Minister, die federale fiscale aanpassing dreigt nu toch een impact te hebben op ons Vlaams mantelzorgplan gericht op oudere zorgvragers.

De aanpassing van de voorwaarden zal ervoor zorgen dat minder gezinnen in aanmerking komen voor de nieuwe fiscale regeling en ook minder gestimuleerd zullen worden om dat te doen. Hoe kunnen we dit opvangen? Hoe kunnen we die gezinnen op een andere manier ondersteunen?

In welke mate heeft deze federale beslissing impact op het nieuwe Vlaams mantelzorgplan dat recent werd gelanceerd en werd met die federale beslissing al rekening gehouden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, donderdag is het Dag van de Mantelzorg. De vraag komt dus op een goed moment, dacht ik, maar blijkbaar is die vraag hier vorig jaar ook gesteld. Het antwoord zal dus misschien een herhaling bevatten.

De aanpassing van de voorwaarden versterkt sowieso het fiscaal voordeel voor mantelzorgers die effectief zorg opnemen voor oudere inwonende familieleden. Ik wil ook wel meegeven dat het gaat om een federale beslissing, waardoor het belastingvoordeel met 50 procent wordt versterkt voor mantelzorgers die daadwerkelijk zorg op zich nemen. Dat betekent dus een fiscaal steuntje in de rug. Men heeft ervoor gekozen om terug te keren naar de initiële doelstelling van dit fiscaal voordeel en het criterium 'hulpbehoevendheid' nu ook wettelijk te verankeren. Op die manier kon men het bestaande belastingvoordeel met 50 procent verhogen voor diegenen die het echt nodig hebben. Dat is een doelgerichte aanpassing in het voordeel van onze mantelzorgers. Er is ook in een overgangsregeling voorzien, tot en met het inkomstenjaar 2024, waardoor gezinnen voorlopig hun voordeel behouden, ook indien ze niet voldoen aan het criterium van de hulpbehoevendheid. Dat is een ruime overgangsregeling, zeker gelet op het feit dat de situaties van samenwonen zonder ondersteuning bij een zorgbehoefte eigenlijk nooit werden beoogd.

Dan het effect op het mantelzorgplan. Ik heb het al gezegd: dit versterkt het belastingvoordeel met 50 procent voor mantelzorgers die daadwerkelijk zorg opnemen, en betekent zo dus een niet onbelangrijk fiscaal steuntje in de rug voor hen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, nu is het nieuwe Vlaamse mantelzorgplan er. Dat is natuurlijk anders ten opzichte van vorig jaar. Dat heeft daar natuurlijk wel een impact op. Als je vroeger iemand in huis nam, dan gaf dat een fiscaal voordeel. Als die een zorgnood had, maar nog niet die negen punten van zorgbehoevendheid had, dan had men een fiscaal voordeel. Dat valt nu weg. Er is ons Vlaams plan om ook de vergrijzing te bekijken. Zoals ik daarnet aangaf, zal niet alles in een residentiële setting gebeuren, maar maximaal in de eigen context. Dat is ook een onderdeel. Die eigen context, dat kan thuis zijn, maar ook bij broers of zusters, bij de eigen familie. Hierdoor valt er dus wel een incentive weg om dat te doen en waarbij ook een deel van die kosten mee wordt gedragen. Het was daarover dat mijn vraag specifiek ging: is de impact van die maatregel ook meegenomen in het nieuwe Vlaamse mantelzorgplan voor 2022-2024? In dat plan kan men immers wel veel spreken over sociale statuten en speciale statuten en dergelijke meer. Dat is één kant in het verhaal. Collega's, helaas botsen we in dezen opnieuw – ik moet het nog eens herhalen – op de werking, of veeleer het niet werken van dit land. Minister, u hebt er niet naar verwezen in uw antwoord. Ik neem dus aan dat eigenlijk niet met u is doorgesproken wat de impact is op dat Vlaamse mantelzorgplan en hoe wij omgaan met de vergrijzing. Minister, dat was eigenlijk mijn vraag, dus ik stel ze nog even opnieuw.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, mijn vraag is niet helemaal hetzelfde als wat de heer Daniëls vraagt. Er is ook een federale tegemoetkoming in het kader van een thematisch verlof voor mantelzorg. Vlaanderen geeft daar een extra aanmoedigingspremie bovenop. Dit past wel binnen de totaalproblematiek van mantelzorg en mantelzorgverlof. Naar aanleiding van een schriftelijke vraag is gebleken dat dit maar in een 22-tal dossiers is aangevraagd. Dat is erg weinig, zeker gezien de grote nood. Is er onderzocht of zal er worden onderzocht waarom maar zo weinig mensen dat aanvragen? Kan er misschien een campagne worden opgezet om dat ruimer bekend te maken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Daniëls, de reden waarom er eigenlijk geen impact is, is dat de federale overgangsmaatregel tot 2024 loopt. Dat is net dezelfde periode als die van het mantelzorgplan. Eigenlijk is er vandaag dus nog geen impact, maar in het volgende mantelzorgplan zullen we daar dus daadwerkelijk rekening mee moeten houden.

Collega De Martelaer, ik was daarnet eventjes aan het glimlachen omdat ik de schriftelijke vraag had gelezen en wist dat er een vraag uit zou komen. Ik wist natuurlijk niet dat het vanmiddag zou zijn. De premie heb ik als minister van Werk nog mee goedgekeurd, en nu krijg ik dus de vraag waarom het er maar 22 zijn. Ik vond dat ook heel weinig. Vandaar dat die schriftelijke vraag niet aan mijn aandacht is ontsnapt. We zijn aan het bekijken wat de oorzaken zijn, en ook hoeveel het er federaal zijn, en wat de mogelijke verschillen zijn. Immers, als je dit federaal vraagt, kan je het ook op Vlaams niveau vragen. Als ik me niet vergis, is die vraag nog niet zo lang geleden beantwoord. Als u het niet was aan wie ik dat heb bezorgd, was het iemand anders.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel. U glimlachte toen u antwoordde dat het nog geen impact heeft omdat dit nu net tot 2024 loopt. Feitelijk is dat uiteraard juist, maar er is natuurlijk de vergrijzing die op ons afkomt. Vanaf 2024 zal die zeker nog harder toeslaan. Ik wil dus een oproep doen. Mensen die mantelzorg organiseren, zijn eigenlijk niet bezig met al die zaken. Die zijn in de eerste plaats bezig met het gerund krijgen van de boel, met praktische beslommingen: met de vraag wie er morgenvroeg zal zijn, met het sleutelkluisje hangen, met de vraag welke vaste verpleger wanneer op reis gaat, met het incontinentiemateriaal in een witte zak naar het containerpark brengen omdat het erg warm is. Fiscale statuten, papieren, daar zijn die niet mee bezig. Dan is er ook nog dat federaal en dat Vlaams kunnen aanvragen en dergelijke meer. Ik verwijs naar de recente cijfers. Vorig jaar waren het er 22, nu 32. In mijn eigen provincie, Oost-Vlaanderen, zijn er in totaal 6 aanvragen voor een aanmoedigingspremie met het motief mantelzorg ingediend en goedgekeurd. 6, in heel Oost-Vlaanderen. Het is niet zo dat er in Oost-Vlaanderen maar 6 mensen mantelzorg krijgen. Dat zullen grote veelvouden zijn. Mijn oproep is dus om ter zake iets heel eenvoudigs en transparants te maken, zodat mantelzorgers met één klik op de knop direct kunnen vinden wat ze nodig hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Adeline Blancquaert aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het toenemende aandeel van minderjarigen onder de slachtoffers van seksueel geweld – 3110 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, collega's, bedankt dat ik hier vandaag aanwezig mag zijn in jullie commissie. Het heeft eventjes geduurd, wegens de drukke agenda.

Uit cijfers van de zorgcentra na seksueel geweld (ZSG's) blijkt dat het afgelopen jaar zich een recordaantal slachtoffers heeft gemeld. Het zou gaan om 193 slachtoffers per maand, waarvan een op de drie slachtoffers minderjarig is. Daarnaast zou het bij 65 procent van de meldingen gaan om een verkrachting.

Liesbet Stevens, adjunct-directeur van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, zegt dat de stijging vooral te wijten is aan het feit dat er steeds meer zorgcentra openen en dat de bekendheid van dergelijke centra dan groter wordt. We zouden dergelijke stijgingen dan kunnen beschouwen als een positief fenomeen. De Vlaamse coördinator van de hulplijn 1712 treedt bij door te stellen dat ze slachtoffers die bellen naar 1712, consequent doorwijzen naar de zorgcentra.

Een trend die echter wel zorgwekkend is, minister, is het aandeel minderjarigen, dat jaar na jaar stijgt. Dit vraagt dan ook extra aandacht, aangezien de impact van seksueel geweld bij deze groep nog groter is. Deze stijging is moeilijker te verklaren. Een piste die moeilijk uitgesloten kan worden, is dat er meer seksueel grensoverschrijdend gedrag heeft plaatsgevonden tijdens het uitgaansleven, sinds het uitgaansleven opnieuw opgestart is.

Vandaar dus ook mijn vragen voor u, minister. Hoe evalueert u de stijgende trend dat er meer minderjarigen slachtoffer worden van seksueel geweld? Ziet u deze stijging ook terug in de cijfers van de hulplijnen die onder uw bevoegdheid vallen?

In het actieplan ter bestrijding van seksueel geweld wordt er geschreven dat alle bestaande diensten met een eerstelijnsaanbod voor slachtoffers van seksueel geweld, zoals het centrum algemeen welzijnswerk (CAW) en de vertrouwenscentra kindermishandeling, inzetten op de bekendmaking van hun op elkaar afgestemd aanbod bij potentiële slachtoffers. Op deze manier wil men dat het duidelijk is waar en wanneer men daarvoor terecht kan. Hierbij zou bijzondere aandacht worden geschonken aan het bereiken van minderjarigen. Hoe staat het momenteel met deze bekendmaking?

Acht u de preventieve acties, geformuleerd in het Vlaams actieplan ter bestrijding van seksueel geweld, voldoende om een succesvolle preventieve aanpak te verzekeren? En mijn laatste vraag, minister: welke initiatieven neemt u nog, desnoods in samenspraak met uw collega-ministers, om de zorg voor minderjarige slachtoffers te optimaliseren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u, collega, voor de vraag. Vorige week bij de actuele vragen hadden we het ook al eventjes over al die stijgingen. Maar uw vraag is natuurlijk heel specifiek.

Het is belangrijk om een onderscheid te maken tussen enerzijds het aantal oproepen over seksueel geweld bij hulplijnen, het aantal meldingen bij de politie, het aantal dossiers die geopend worden bij de hulpverlening en het aantal slachtoffers dat een beroep doet op een zorgcentrum na seksueel geweld enerzijds en anderzijds de incidentie of prevalentie van seksueel geweld.

Op zich is er geen indicatie dat de incidentie of prevalentie van seksueel geweld bij minderjarigen toegenomen is. We weten wel dat de prevalentie van seksueel geweld bij kinderen en jongeren sowieso heel hoog is.

Uit de Sexpert-studie, een studie naar seksueel grensoverschrijdend gedrag (SGG) in Vlaanderen, weten we dat een op de zes minderjarigen seksueel grensoverschrijdend gedrag heeft meegemaakt voor de leeftijd van 18 jaar. Een op de zes, dat zijn wat mij betreft spectaculaire cijfers, in negatieve zin. Het gaat over ernstige vormen van seksueel geweld zoals gedwongen worden om naakt te zijn, gedwongen worden om naar seksuele beelden te kijken, gedwongen worden tot masturbatie, gedwongen worden om orale seks uit te voeren of toe te staan en pogingen tot of zelfs verkrachting.

Ook de UN-MENAMAIS-studie over seksueel geweld in België bevestigt dat 64 procent van de Belgen seksueel geweld heeft meegemaakt in de loop van hun leven. 64 procent, dat gaat dan over de hele groep.

Dan uw tweede onderdeel. De cijfers van de hulplijnen tonen een stijging van de meldingen van seksueel geweld. Voor 1712 is er een stijging van 7402 meldingen in 2019 naar 11.312 in 2021. Voor nupraatikerover.be is er een stijging van 344 meldingen in 2019 naar 613 in 2021. Dat is bijna een verdubbeling. Er is wel zéér sterk ingezet op de bekendheid van deze kanalen.

Het ging er ook vorige week al over in de plenaire. Die stijging kan ofwel zijn dat het verborgene minder verborgen is, maar het kan ook zijn dat er meer geweld is. Het is het ene of het andere. Maar we vermoeden dat het ook te maken heeft met de veel grotere bekendheid van de hulplijnen, wat dan weer een goede zaak is, maar het blijft natuurlijk erg. Daarom heb ik u ook de gewone studies getoond waaruit blijkt dat het zeer ernstig is, en het zou kunnen dat er nu wat meer boven de oppervlakte aan het komen is.

Ik wil daarmee ook benadrukken dat seksueel geweld enorm veel verschijningsvormen heeft. Zowel minderjarigen als meerderjarigen maken seksueel geweld mee. Het gebeurt intra- en ook extrafamiliaal. Het kan over hands-off- en hands-on-geweld gaan. Over al die mogelijke verschijningsvormen krijgen de hulplijnen en het hulpverleningsaanbod hulpvragen. We zien ook dat slachtoffers pas jaren later hun verhaal naar buiten brengen. Ze nemen daarvoor vaak contact op met een anonieme hulplijn. Steeds vaker komen volwassenen praten over wat ze hebben meegemaakt in de kindertijd. Het hulpaanbod is enorm veel laagdrempeliger geworden en ik hoop dat het op die manier ook bespreekbaarder wordt.

1712 lanceert deze zomer een nieuwe website met informatie over seksueel geweld en andere vormen van geweld, waarbij zowel minderjarige als meerderjarige slachtoffers, plegers en andere betrokkenen bij seksueel geweld het aanbod krijgen om met de hulplijn contact op te nemen.

Nupraatikerover.be plant in de zomer een campagne met influencers om het hulpaanbod bij de doelgroep bekend te maken. Ook in het najaar zal er een campagne ontwikkeld worden gebaseerd op verhalen van jongeren die mishandeling, verwaarlozing en seksueel geweld hebben meegemaakt. De afgelopen maanden hebben we geïnvesteerd in een betere vindbaarheid via Google en die campagne wordt maandelijks geëvalueerd en bijgesteld waar nodig. Nupraatikerover blijft de hele zomer beschikbaar.

In het actieplan staan heel wat preventiemethodieken. Ik geef er enkele mee: Relationele en Seksuele Vorming, het Vlaggensysteem voor kinderen/jongeren en voor volwassenen, Grenswijs.be, Onder 4 Ogen en bewustzijns campagnes als 'Is 't oké? Niet zeker, check het!' en #WijGRijpenIn. Dat zijn kwalitatieve en onderbouwde preventiemethodieken die het opzetten van een beleid rond seksualiteit, relaties en integriteit promoten. Jammer genoeg vertrekt een preventiebeleid nog te vaak vanuit een case, een voorval van grensoverschrijdend gedrag. Je merkt dat we daarop nog volop moeten investeren.

Het Vlaamse actieplan wordt door de hele Vlaamse Regering gedragen. We maken dit jaar nog een tussentijdse evaluatie en zullen het actieplan eventueel bijsturen. Indien uit die evaluatie blijkt dat er bijkomende acties nodig zijn, zal ik niet aarzelen om die te nemen. U mag me daarvoor altijd alle mogelijke suggesties aanreiken. We zullen die dankbaar meenemen.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Ik dank u voor uw uitgebreide antwoord, minister. Seksueel geweld kan bij niemand worden toegestaan. Dat lijkt een evidentie, maar dergelijk geweld is helaas een dagelijkse realiteit, zoals u aanhaalde. We zien dat heel veel minderjarigen ten prooi vallen aan seksuele roofdieren want in mijn ogen is een dader niet meer of niet minder dan dat. Dat is ronduit schrijnend.

De acties die al werden opgezet, zijn goed, maar het kan altijd beter zoals u zelf ook zegt, minister. De preventie van seksueel geweld en de correcte opvang van minderjarige slachtoffers is een zaak. Aan de andere kant is het ook enorm belangrijk om te kijken naar de dader. We weten dat er een groot 'dark number' is over seksueel geweld en dat daardoor niet alle daders geïdentificeerd worden. Het is cruciaal dat ze een gepaste straf krijgen en indien mogelijk ook in dadertherapie gaan.

Het is bekend dat er voor minderjarige daders van seksueel grensoverschrijdend gedrag niet in elke regio een passend of voldoende gespecialiseerd hulpaanbod is. Voormalig minister Beke gaf ongeveer een jaar geleden aan dat het hulpverleningsaanbod onderzocht wordt en dat het Ambulant Forensisch Aanmeldingsteam (AMFORA) onderzoekt op welke manier het een gecoördineerde instroom voor minderjarige plegers kan blijven organiseren evenals een groepsaanbod voor minderjarigen. Is er al zicht op die lacunes van het hulpverleningsaanbod voor minderjarige plegers? Welke optimalisaties worden er doorgevoerd?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Minister, seksueel geweld en seksuele handelingen zonder toestemming zijn vanzelfsprekend verwerpelijk. Daar moet krachtadig tegen opgetreden worden. Er moet voldoende hulpverlening zijn voor wie dat meemaakt. Het is ook nodig dat er wordt gewerkt aan preventie. Het is goed dat de Vlaamse Regering een actieplan heeft. Ik heb daarover al meerdere vragen gesteld, ook aan de coördinerende minister in de commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie.

Seksueel geweld gebeurt op heel veel manieren, op veel plekken, in veel contexten en op veel leeftijden. Het staat vast dat het een enorme impact heeft op de slachtoffers en dat die dat vaak jaren meedragen. Zoals de minister heeft gezegd, durven ze er pas veel jaren later mee naar buiten komen of hulp zoeken. Ik denk dat het ook belangrijk is om meer zicht te krijgen op contexten waarin seksueel geweld gebeurt. Dat is op elke plek en in elke omgeving onaanvaardbaar, maar als we meer zicht krijgen op de contexten waarin het vaak gebeurt, dan kun je daar gemakkelijker preventief tegen optreden. Ik maak heel graag de link met alcohol

en drugs. In de recente verstrenging van het strafrecht staat de toestemming veel centraler. Iemand die geïntoxiceerd is, kan nu eenmaal geen wettige toestemming geven. Ik zal daarover verdere vragen stellen, minister. Het zou goed zijn dat er verder wordt gekeken in welke contexten seksueel geweld vooral voorkomt zodat er ter zake preventief beleid kan worden gevoerd.

U had het over campagnes in de zomer. Kan er daarin meegenomen worden dat er een wettige toestemming is vereist en dat die onmogelijk kan worden gegeven door iemand die geïntoxiceerd is?

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): We weten inderdaad dat er een lang aanslepend probleem is. Dat is dat België, en ook de Vlaamse Gemeenschap, een enorm probleem heeft als het gaat over het dark number van seksueel grensoverschrijdend gedrag, maar ook van seksuele misdrijven. Er wordt in dit verband vaak over de cijfers in Zweden gepraat. Zij hebben een gigantisch aantal verkrachtingen, terwijl dat in realiteit mogelijk te wijten is aan het feit dat mensen veel vaker aangifte doen. Ik vraag me af of u enig zicht hebt in hoeverre deze stijging van cijfers te wijten is aan het verkleinen van dat dark number, want als we het hebben over de schattingen van wie aangifte doet bij ons, dan gaat het over 'single-digit numbers'.

Ten tweede, wat de preventieve aanpak betreft, weten we dat het grootste deel van het seksueel grensoverschrijdend gedrag zich voordoet in de directe omgeving: binnen het gezin, bij vertrouwenspersonen, zelfs binnen school en vrije tijd en dergelijke. Daar vraag ik me af of er niet heel veel preventief werk zou kunnen worden gedaan, via goede seksuele opvoeding op school, die ook daarop ingaat, zodat jonge mensen leren om hun seksualiteit op een respectvolle manier te verkennen, met respect voor zichzelf en voor de ander. Gaat u daar nog verdere stappen ondernemen? Want daar lijkt me toch een grote kans te liggen om heel veel leed te vermijden, ook omdat de meeste plegers niet de bedoeling hebben om een misdaad te plegen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de aanvullingen, collega's. Uw suggestie, collega Schryvers, over de zomercampagnes, nemen we zeker mee. Het moet voldoende laagdrempelig geformuleerd worden, uiteraard. U hebt zeker een punt dat het belangrijk is om dat ook mee te nemen.

Collega Blancquaert, naast de diensten die u genoemd hebt, bieden ook de diensten voor herstelgericht en constructieve afhandeling – dat zijn de zogenaamde HCA-diensten – leerprojecten aan die zich richten tot minderjarige plegers van geweld-, vermogens-, drugs- en/of seksuele delicten en die erkennen in de fout gegaan te zijn. Het gaat specifiek om delicten bij minderjarigen tussen de 12 en 18 jaar. Dit is dus misschien aanvullend voor u belangrijk om te weten.

In het kader van het nieuwe jeugddelinquentierecht dat eraan komt, zal het zeker zaak zijn om het mobiele aanbod verder uit te breiden, gelet op de mogelijkheden die de jeugdrechter zal hebben voor alternatieve straffen. We nemen dat ook zeker mee in het geheel.

Collega Groothedde, ik denk dat u ook diegene was die vorige week in de plenaire over dat dark number begon toen de vraag gesteld werd. Ik heb bij de eerste paragrafen van mijn antwoord net gewezen op studies die de globale cijfers meegeven, omdat het een beetje mijn zorg is dat we nu nog totaal niet zitten waar we moeten zitten. We kunnen niet weten wat onder de waterlijn zit. We hebben studies waarvan ik van mijn stoel val. 64 procent van de Belgen hebben seksueel

geweld meegemaakt in de loop van hun leven. 64 procent: ik vind dat zelf heel veel. Als je dat afzet tegenover de meldingen, dan is er nog een heel grote gap. Ik wil gewoon die 64 procent naar beneden, dat is eigenlijk mijn grootste doel.

Wat preventie betreft, zal ik straks nog een woordje zeggen over seksuele opvoeding op school. Mijn groot probleem is dat mensen daar jaren mee blijven rondlopen. Mocht het zijn dat geweldpleging direct aan de oppervlakte zou komen, dan kun je er snel op handelen, maar sommige mensen spreken nu over dingen van tien, twintig, dertig jaar geleden. Vandaar dat ik de campagnes die nu lopen, zo belangrijk vind. Laat ons erover spreken. Weet dat het niet normaal is. Meld het. Je kunt het ook anoniem doen. We moeten mensen aanzetten om erover te spreken. Want als iets niet bespreekbaar is, blijft het ook in het verborgene. Dat hebben we ook al heel vaak meegemaakt.

Wat het onderwijs betreft, had ik ook weer een milde glimlach. Dat doet me ook denken aan mijn jaren op Onderwijs, toen we ook heel veel vragen hebben beantwoord over seksuele opvoeding op school. Ik vind dat we ter zake al een enorme weg hebben afgelegd als ik bedenk hoe u zelf seksuele opvoeding hebt gekregen. Ik ben nog een pak ouder. Bij mij was het nog helemaal anders: de ooievaar kwam er nog net niet aan te pas. (*Opmerkingen van Celia Groothedde*)

Er zijn natuurlijk de eindtermen. Scholen hebben heel veel vrijheid wat dat betreft. Ik heb in het verleden ook vragen gekregen over bepaalde pakketten die werden aangeboden en die niet zo ideaal waren. Er is dus een weg te gaan, maar er wordt ook vaak goed werk gedaan. Op het gevaar af mij nu op gevaarlijk terrein te begeven, ik stel bijvoorbeeld vast dat bij de onthaalmoeder waar mijn kleindochter naartoe gaat aan de kindjes al wordt geleerd om 'stop' en 'neen' te zeggen, dus om mondig te zijn. Ik vind het een heel goede evolutie dat dit gebeurt. Zelfs vóór ze seksuele opvoeding krijgen, wordt al aan kinderen geleerd dat ze 'neen' moeten durven te zeggen als er grenzen worden overschreden, zeker bij alle zaken die hun integriteit aantasten.

We gaan dus verder aan de slag.

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, opnieuw veel dank voor uw antwoord. Ik denk dat we allemaal duidelijk zijn wat dergelijk geweld en alles daaromtrent betreft. Ik moet wel eerlijk zeggen dat ik collega Groothedde niet meteen volg wat die seksuele opvoeding op school betreft. Dat is in de eerste plaats de taak van de ouders. Natuurlijk is dergelijke opvoeding noodzakelijk op de schoolbanken, maar als we de scholen aan alle leerlingen en adolescenten moeten laten aanleren dat 'neen' neen is, en dat 'stop' stop is, dan denk ik eerlijk gezegd dat we gedoemd zijn als we dat nog aan een 14-jarige moeten aanleren. Minister, u vindt in ons alvast een partner om die 64 procent naar beneden te halen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de principiële subsidiebeslissing voor het Huis van het Kind Brussel
– 3219 (2021-2022)**

**VRAAG OM UITLEG van Celia Groothedde aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de beslissing om geen subsidie toe te kennen aan het Huis van het Kind Brussel
– 3283 (2021-2022)**

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik schets kort even de context. Op 4 februari lanceerde het agentschap Opgroeien een subsidieoproep voor het Huis van het Kind in Brussel. Die nieuwe subsidie vervangt de vorige subsidies aan onder andere de consultatiebureaus, het Huis van het Kind en de projectoproep over het vernieuwend aanbod die werd stopgezet. De nieuwe eengemaakte subsidie loopt van januari 2023 tot en met december 2025. Die zal worden uitbetaald aan een kernpartner binnen een nieuw samenwerkingsverband dat zoals gezegd 'Huis van het Kind Brussel' zal heten. Met die eengemaakte subsidie had de Vlaamse Regering alvast op papier de ambitie om het kindgerelateerd zorgaanbod in Brussel beter op elkaar af te stemmen.

De procedure voor de toekenning van de subsidie verloopt in twee fases. In de eerste fase werd er een principiële beslissing genomen en konden kandidaten een aanvraag indienen tot 30 april 2022. Op basis van de ingediende aanvragen kon het agentschap Opgroeien principieel beslissen om de subsidie toe te kennen aan een aanvrager of samenwerkingsverband. In de tweede fase werd er een definitieve beslissing genomen waarbij het geselecteerde samenwerkingsverband een ondernemingsplan uitwerkt dat het agentschap Opgroeien dan moet goedkeuren. Daarna wordt de subsidie definitief toegekend.

Bij het verstrijken van de deadline bleken er twee aanvragers/samenwerkingsverbanden te zijn. Het agentschap Opgroeien koos ervoor om de subsidie principieel toe te kennen aan het consortium bestaande uit i-mens, Wiegwijs en de Gezinsbond. Het andere samenwerkingsverband met de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) - toch een bestuurlijke partner van de Vlaamse Regering in Brussel - en alle bestaande lokale initiatieven die hun krachten hadden verenigd, kreeg de subsidie niet toegekend en dreigt dus uit de boot te vallen. Ik vind dat vreemd en heb daarover de volgende vragen.

Over de principiële beslissing om de subsidie toe te kennen aan het consortium van i-mens, Wiegwijs en de Gezinsbond vraag ik me af of u kunt toelichten hoe die procedure exact is verlopen. Op basis van welke parameters werd er gekozen voor het geselecteerde samenwerkingsverband? Wie maakte deel uit van de selectiejury? Werd er daarbij externe expertise betrokken?

Hoe kijkt u naar het potentieel verlies aan expertise door het niet selecteren van het samenwerkingsverband tussen de VGC en alle bestaande lokale initiatieven?

Hoe kijkt u praktisch naar de overgang tussen de bestaande en de nieuwe werking? Zijn er bestaande initiatieven die het risico lopen te moeten sluiten? Bij de consultatiebureaus is er daarover bijzonder veel ongerustheid. Ze lieten me informeel ook weten dat ze een overleg met Kind en Gezin hebben gehad. Ze dachten dat het zou gaan over onder andere een betere regionale spreiding, maar er werd

letterlijk gesproken over het feit dat er gereorganiseerd en geoptimaliseerd moest worden. Er werd in ieder geval niet uitgesloten dat er consultatiebureaus zouden moeten sluiten. We weten allemaal - en we zijn het er hopelijk allemaal over eens - dat zeker in Brussel een laagdrempelig gezinsaanbod met een open geest naar alle Brusselse gezinnen die gebruik willen maken van het Nederlandstalige aanbod, heel belangrijk is.

Werd er over de beslissing om te kiezen voor i-mens, Wiegwijs en de Gezinsbond al overlegd met de lokale besturen? Ze zijn namelijk een belangrijke partner voor de toeleiding en het welslagen van onder andere de consultatiebureaus.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Minister, dit is een kwestie die al wel wat problematiek achter zich heeft en waarover al diverse keren, ook door mij, maar wellicht door ons allebei, vragen zijn gesteld in de commissie. Er was immers grote ongerustheid. Dit is eigenlijk een beetje een experiment: hoe zullen we de Huizen van het Kind organiseren binnen de Vlaamse Gemeenschap? In Brussel was er inderdaad de vraag naar professionalisering enzovoort. Dat is op zich een vraag die we wel kunnen volgen, maar de consultatiebureaus in Brussel staan wel heel dicht bij een heel kwetsbare bevolking, die het over het algemeen echt nodig heeft dat er nabij hulp is. Mensen in grote armoede kunnen niet zomaar met hun auto ergens naartoe rijden. Heel veel Brusselaars hangen af van het openbaar vervoer. Dat is gelukkig uitstekend, maar goed, met een boreling de bus op is nog iets anders dan met een kind van 6 maanden. De consultatiebureaus beseffen dat ook. Een heleboel consultatiebureaus hebben ook heel specifieke kennis. Zo zijn er consultatiebureaus die al prenataal werken rond meertalige opvoeding, dus ook aan de versterking van het Nederlands. Dat zijn allemaal dingen die heel belangrijk zijn in Brussel.

Tijdens de procedure was er onder die mensen al een heel grote ongerustheid. Zij kwamen naar mij en zeiden het gevoel te hebben dat die dading op maat is gemaakt. Ze stelden letterlijk dat dit doorgestoken kaart is. Goed, ik ben dat heel voorzichtig in de commissie komen vertellen, want die mensen waren heel ongerust, en ik begreep dat ook wel, maar ik wilde dat absoluut het voordeel van de twijfel geven.

Er zijn inderdaad twee projecten ingediend. Eentje was in eerste instantie van Wiegwijs. Daar is dan i-mens aan gekoppeld, en nadien de Gezinsbond. Bij het andere heeft de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) een aantal partners die zelf de draagkracht niet hadden om dat te organiseren, mee begeleid, partners van binnen Brussel, die de Brusselse context kennen en daar versterking aan wilden bieden. Zij zijn dus toch wel vol goodwill in dat model gestapt. Vooraf is diverse keren afgetoetst of dit binnen de huidige wetgeving kon. Elke keer werd dat bevestigd, maar uiteindelijk kwam er een juryrapport. Ik kan de vragen van de collega volgen. U hebt ook de reserme vragen van mij gezien. Ik ga ze niet allemaal herhalen, maar u hebt ze op papier.

Minister, waarom kreeg het Huis van het Kind Brussel de subsidievraag niet toegekend enzovoort? Hoe komt het ook dat deze toekenning op deze manier is gebeurd? Intussen hebben immers vrijwel alle bestuurders van de vzw Ket in Brussel ontslag genomen wegens deze toekenning. Intussen zijn er diverse gemeenten die zeggen dat ze op deze manier niet meedoen. Naast de vragen die ik had gesteld, heb ik dus ook de vraag: is dit de manier waarop de Huizen van het Kind zullen worden uitgerold? Er heerst immers enorme ongerustheid in het werkveld. Dit betekent ook dat lokale besturen buitenspel worden gezet en dat mensen met tientallen jaren expertise gewoon worden gepasseerd.

Ik vraag altijd naar experimenten binnen Brussel, maar dit lijkt mij een experiment dat zeer vreemd aan het verlopen is. Kan dit nog op een wat meer rechtvaardige manier worden teruggedraaid?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's dank u wel. Ik heb begrepen dat er al een tijdje wat commotie bestaat hierover. Ik wil eerst verwijzen naar het regeerakkoord. Daarin staat: "We werken, samen met de VGC, een geïntegreerd Vlaams gezinsbeleid uit in Brussel, in aansluiting ook op onderwijs (brede school) en kinderopvang. Een efficiënte inzet van middelen en een slagkrachtige organisatie staan voorop. Het Huis van het Kind krijgt daarbij een belangrijke opdracht." Het doel is dus altijd een efficiënte inzet van de middelen geweest, het creëren van een slagvaardige organisatie en een groter bereik krijgen bij de doelgroep, met een aantal heel concrete ambities. Ik denk dat er hierover geen enkel gerucht kan zijn. Dat is een gezamenlijk streven van ons allen.

Collega Goeman heeft het al gedaan, maar ik wil toch wat duiding geven, ook voor het verslag van deze vergadering. De projectoproep die op basis van het besluit van de Vlaamse Regering van 4 februari is uitgestuurd, kent een subsidie toe aan een nieuw te vormen samenwerkingsverband. Wat is de nieuwigheid daaraan? Het feit dat de subsidies die vroeger apart werden toegekend aan het Huis van het Kind Brussel en bovendien ook aan de aanbodsvormen preventieve gezinsondersteuning, het vernieuwend project preventieve gezinsondersteuning en de consultatiebureaus, vanaf 1 januari 2023 allemaal worden samengebracht in één geïntegreerde subsidie die zal worden uitbetaald aan de vertegenwoordiger van het 'samenwerkingsverband Huis van het Kind Brussel'. Dus, weg met de versnippering, alles samen in één samenwerkingsverband.

Collega Groothedde, de vzw Ket in Brussel – Huis van het Kind waarnaar u verwijst, kan absoluut deel uitmaken van dat nieuwe samenwerkingsverband, en als ze er deel van uitmaakt, op basis van de bijdrage die inhoudelijk wordt geleverd, kan zij ook blijven rekenen op een deel van de subsidie. Dat is dus het eerste wat ik wil meegeven. Dit is de integratie van een hele reeks subsidies in één geheel, maar niets sluit uit dat tal van organisaties deel zullen uitmaken van het samenwerkingsverband.

Hoe is die procedure verlopen? Collega Goeman, u hebt al een stukje van het antwoord gegeven, aangezien u de procedure voor een stuk hebt voorgelezen. De Vlaamse Regering heeft op 4 februari een besluit genomen, waarin een aantal procedurele bepalingen stonden. De subsidieoproep en het beslissingskader bouwen daarop voort. Collega Goeman, zoals u zelf zei, kent de beoordelingsprocedure twee fases. De eerste fase was die van de aanvraag. Iedereen kon zich tot 30 april 2022 kandidaat stellen. In de tweede fase, die nu dus is gestart, zal de geselecteerde kandidaat een ondernemingsplan opstellen en indienen. Daarvoor is er tijd tot 31 oktober.

De parameters dan. Die staan in artikel 13 van het besluit dat door de regering werd goedgekeurd. Er zijn twee grote blokken. Er worden 50 punten gegeven op het vlak van organisatie, en 50 punten op het vlak van opdrachten. Beide hebben dus eenzelfde gewicht gekregen. Wat de organisatie betreft, dat is de samenstelling van het samenwerkingsverband, het beleidsvoerend vermogen en de rol en de inbreng van de partners, net als de bestuurlijke organisatie, het financieel beleid en de aansturing. Belangrijk is ook de wijze waarop andere relevante partners in een volgende fase zullen worden betrokken bij het Huis van het Kind Brussel. Dat is dus het luik organisatie, met als een van de beoordelingspunten ook: hoe gaat men daar de anderen bij betrekken?

Wat de opdrachten betreft, dat gaat vooral over hoe die opdrachten zullen worden uitgevoerd, wat de prioriteiten zijn, wat het tijdsplan is en hoe de overgang zal verlopen.

Men moest 60 op 100 halen. Wie minder haalde, werd niet geselecteerd. Geen vijfjescultuur, dus. Dat was dus de manier waarop zou worden beslist.

We hebben daar uiteraard ook een jury op gezet, bestaande uit de administratie Opgroeien, de medewerkers van het centrale team inzake voorzieningenbeleid en het lokale team. Men heeft geoordeeld dat zij inhoudelijk over de goede expertise beschikken. De optie om medewerkers van de VGC, als lokaal bestuur, op te nemen in de jury haalde het niet, omdat de VGC zelf nauw betrokken is en bovendien zelf aan Opgroeien liet weten geen vragende partij te zijn om in die jury te zitten. Ik begrijp eigenlijk ook wel dat ze dat niet wilden doen.

Collega Goeman, wat dat potentieel verlies betreft, het is moeilijk voor mij om inhoudelijk in te gaan op de beoordeling van de kandidaat-dossiers, maar ik wil toch wel twee zaken duidelijk stellen met betrekking tot de bestaande initiatieven én de rol van de VGC. Ik verwijs naar mijn antwoord van daarnet: het is zeker niet zo dat bestaande initiatieven niet betrokken kunnen of zullen worden. In het besluit staat immers expliciet geschreven dat Opgroeien, met een sterk uitgewerkt ondernemingsplan als doel, met het geselecteerde samenwerkingsverband in gesprek zal gaan om te bekijken hoe de samenstelling kan worden verbreed in de tweede fase. De bedoeling is dat ook de partners van het niet-geselecteerde samenwerkingsverband de kans krijgen om betrokken te worden. Dat lijkt me niet onbelangrijk.

Wat de VGC betreft, als u het besluit goed leest, zult u daar kunnen zien dat we het partnerschap met de VGC, naast dat met Opgroeien, zeer belangrijk vinden. Ik onderstreep trouwens zelf ook dat ik dat partnerschap als minister ook zeer belangrijk vind. Ik denk dat we drie sterke partners nodig hebben voor een krachtige en duurzame aanpak van de preventieve gezinsondersteuning in Brussel: het nieuwe samenwerkingsverband, Opgroeien en de VGC.

Collega Groothedde, dan waren er uw vragen over de organisatie, de opdracht, de kennis en de expertise. U vroeg of we, gelet op de Brusselse context, niet te veel expertise gaan verliezen. De samenstelling van het samenwerkingsverband is nog niet definitief. De initiërende partners zijn de Gezinsbond, Wiegwijs en i-mens, waarbij de Gezinsbond de vertegenwoordiger is. Zij werken nu, zoals gezegd, aan een ondernemingsplan. Dat plan moet ook een overzicht bevatten van de partners die een concrete rol zullen spelen, hun competenties en hun inbreng.

Die tussenfase loopt tot oktober. Een van de opdrachten van het Huis van het Kind Brussel is te zorgen voor zo veel mogelijk continuïteit in de dienstverlening en de inzet van medewerkers in het licht van een zorgzame overgang. Dat maakt mee voorwerp uit van het afstemmingsoverleg tussen het agentschap Opgroeien, de VGC en het Huis van het Kind Brussel. De afspraken die voortvloeien uit dat overleg, worden meegenomen bij de opmaak van het ondernemingsplan.

Zoals ik al aangaf, gaan de erkenningen en de subsidies automatisch over naar het samenwerkingsverband Huis van het Kind Brussel. We zullen daarin ook de werkingen van de consultatiebureaus integreren. Voor mij is de spreiding en inplanting van die fysieke antennes een belangrijk hoofdstuk in het ondernemingsplan. De voorbereiding van dat hoofdstuk maakt voorwerp uit van het afstemmingsoverleg tussen het agentschap Opgroeien, de VGC en het samenwerkingsverband Huis van het Kind Brussel. De VGC krijgt daarin expliciet ook een rol in. Dat komt voor een stukje al tegemoet aan jullie bezorgdheden.

Wat betreft de vertrouwensbreuk was bij de voorbereiding iedereen het erover eens dat de preventieve gezinsondersteuning in Brussel een nieuw elan nodig had en dat we nood hebben aan een sterke partner die samen met de VGC en met het agentschap Opgroeien een toekomstgericht verhaal kan brengen in Brussel. Dat is ook de essentie van het besluit van 22 februari.

We zitten in een veranderingsproces en ik begrijp de ongerustheid. Ik probeer in mijn antwoord ook te zeggen dat de VGC erbij wordt betrokken. De mensen die actief zijn geweest, kunnen ook deel uitmaken van de samenwerking. Ik zal er mee over waken dat dat geen geloofsbelijdenis op papier is en dat dat ook effectief in de praktijk gebeurt. Jullie zullen daar zeker nog vragen over stellen. De VGC is zowel op het politieke als op het administratieve niveau bij de voorbereiding betrokken geweest. Ik hoop dat we alle neuzen in dezelfde richting kunnen krijgen.

Brussel heeft veel initiatieven. Ik hoop dat iedereen zich kan vinden in de nieuwe formule. Dat zal moeten blijken uit het ondernemingsplan. Vervolgens komt het erop aan om specifiek voor de Brusselse context tot gedragen doelstellingen te komen die we met alle partners samen willen realiseren.

Het nieuwe besluit is een voorbeeld van doelregelgeving en geeft heel veel ruimte aan de initiatiefnemers om iets te ontwikkelen op maat van de specifieke context. Als je de dienstverlening zo wil organiseren dat ze nog meer tegemoetkomt aan gezinnen met kinderen in Brussel, dan moet je ook bijzondere aandacht hebben voor gezinnen die Nederlands als thuistaal hebben of die ander Nederlandstalig basisaanbod gebruiken, bijvoorbeeld kinderopvang of basisonderwijs, en voor kwetsbare gezinnen of kinderen met een specifieke zorgbehoefte.

De keuze is gemaakt. Het ondernemingsplan moet nu worden opgemaakt. Er is een heel expliciete link voor de samenwerking met de andere partners.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): We kunnen niet tegen de ambitie zijn om zo veel mogelijk Brusselse gezinnen te bereiken en om efficiënter te werken, maar ik blijf me heel veel vragen stellen bij de manier waarop die geïntegreerde samenwerking vandaag vorm krijgt. Ten eerste blijf ik het vreemd vinden dat je een samenwerking tussen organisaties subsidies laat uitkeren aan andere vzw's. Ik vind niet dat een vzw subsidies moet geven aan andere vzw's.

Bovendien begrijp ik niet dat er gekozen wordt voor een samenwerkingsverband tussen andere vzw's als er ook een kandidatuur van de VGC is, de bestuurlijke partner en het alternatief van de gemeentebesturen voor het Nederlandstalige aanbod in Brussel. Zeker omdat ik via een gunstige wind de juryverslagen onder ogen heb gekregen waarin letterlijk staat dat de jury vindt dat het bestuurlijke vermogen van die drie organisaties groter is dan dat van de VGC. Ik vraag me af wat de reactie in Vlaanderen zou zijn als bijvoorbeeld in Torhout het gemeentebestuur niet bestuurlijk sterker wordt ingeschat dan een samenwerking tussen verschillende organisaties. Ik vind het een belangrijk en gevaarlijk precedent dat er wordt gekozen voor een samenwerking van vzw's in plaats van het lokale bestuur als partner. Ik begrijp ook niet hoe die beslissing tot stand is gekomen.

Verder is het een probleem dat de samenwerking met de lokale besturen daardoor onder druk komt te staan. De VGC is een partner met ervaring op het terrein in Brussel. De lokale werkingen waren ook allemaal betrokken. Nu is er een wantrouwen vanuit de lokale besturen dat vermeden had kunnen worden als er was voortgewerkt met de partners met een staat van dienst.

Wat de consultatiebureaus betreft hebt u mijn zorgen niet helemaal kunnen wegnemen. U hebt geen zekerheid over hun voortbestaan geboden. U zegt dat de VGC

een partner zal blijven, wat goed is, maar de realiteit blijft dat het samenwerkingsverband de subsidies uitkeert. Ze zullen samen een analyse maken, maar uiteindelijk bepaalt degene die betaalt. Kunt u me duidelijkheid geven over de plannen met de consultatiebureaus? Ze zijn heel belangrijk en vandaag al overbevraagd. We kunnen er geen enkele missen in Brussel.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Ik kan uw doelstellingen in grote lijnen best volgen, minister. Er zijn misschien kleine verschillen, maar dat is zelfs het punt niet. Ik denk dat we heel duidelijk moeten stellen dat de ongerustheid de vorige fase was. Dat was toen de consultatiebureaus aangaven dat ze niet wisten hoe dit zou lopen. Ze vermoedden dat dit een dading was die eigenlijk op maat is uitgeschreven. Ze wisten dat er allerlei afspraken gemaakt zijn, specifiek met Wiegwijs vzw. Ze voelden zich daar als lokale partners, die al tientallen jaren daarin werken, niet erkend.

Ik denk eerlijk gezegd dat de VGC – ik heb me daar niet zoveel mee bemoeid vanwege de scheiding der machten, en ook 'der besturen' – van daaruit haar verantwoordelijkheid heeft willen nemen, omdat ze als lokaal bestuur, dat dichtbij staat, heel goed voelde dat ze het gedragen werkveld moest helpen, en hun de kans moest geven om hun expertise naar voren te brengen.

Nu zitten we in de volgende fase. We zitten in een fase waarin dit volledig als een coup wordt gezien door het werkveld. En dat is niet het enige punt. Het is al problematisch dat het werkveld in Brussel – want ze hadden al schrik van de verandering naar het Huis van het Kind, zoals denk ik op veel plekken in Vlaanderen – het als een coup ervaart. Zij hadden schrik dat zij zich moesten inschrijven in iets waar ze totaal niet in geloven. U mag dat niet onderschatten.

Ten tweede, we zitten hier ook met een Huis van het Kind, waar alle bestuurders uitgenomen eentje van de overkoepelende vzw – een jonge vzw vol goede wil – ontslag hebben genomen over deze beslissing. Dat is niet niets. De collega heeft het laten vallen: in het juryverslag werd als duiding gegeven dat ze het bestuurlijk vermogen niet vertrouwen. Dat is ook nogal wat. Dat is de overheid die het bestuurlijk vermogen van haar eigen overheid wantrouwt.

Ik kan hier eerlijk gezegd niet aan uit. Ik begrijp niet dat er zo'n beslissing wordt genomen in de eerste plaats, maar het feit dat de vzw die moet bestuurd worden en hier mee moet gedragen worden, zo goed als volledig ontslag neemt ... Dit zijn niet per se mensen uit het lokale Brusselse werkveld. Dat is een groep mensen die ook van buiten Brussel komen. Dat moet toch een zeer sterk signaal zijn dat er iets manifest misloopt. Nogmaals: is dit de manier waarop dit in de Vlaamse Gemeenschap zal worden uitgerold? Moeten Vlaamse besturen zich hierover ongerust maken?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega Tavernier volgt dit normaal gezien op, maar ze kon hier nu niet zijn.

We hebben het toch even van naderbij bekeken, en we zijn wel voorstander van het bundelen van subsidies en die aan een samenwerkingsverband te geven, om die versnippering tegen te gaan. Want dat is toch wat er hier gebeurt. Dat is, denk ik, de basis hiervan. En ik denk, minister, collega's, dat we dat niet onder de mat mogen vegen.

We hebben wel twee bekommernissen, minister, en die geef ik u graag mee. Ten eerste is er de manier waarop de VGC in dit verhaal betrokken is. U hebt er daarnet

al naar verwezen. Dat ze niet bij het project as such, rechtstreeks betrokken zijn, willen we toch onder de aandacht brengen. Ten tweede, als we gewoon kijken naar de timing, dan treedt die subsidie in werking op 1 januari 2023. Dat samenwerkingsverband moet nu een ondernemingsplan opstellen tegen uiterlijk eind oktober. Eind november zal er dan een definitieve goedkeuring zijn.

Onze vraag is op dat punt tweëërlei. Een: die timing lijkt ons toch wel heel krap gezien alle actoren op het veld. Is dat haalbaar? Is dat doorgesproken? Is dat niet wat krap? En twee: wat als? Ik weet dat dat een hypothetische vraag is, maar ik ga ze toch stellen. Wat als dat ondernemingsplan ontoereikend is? Wat als u zou zeggen dat er te weinig in zit? Dat is toch iets dat we onder collega's horen en dat we als N-VA-fractie heel sterk naar voren willen brengen. Er moet wel vlees aan zitten. Dat ondernemingsplan moet body hebben. Hoe gaan we dan om met die 1 januari 2023? We willen niet dat er kan gezegd worden dat we het ondernemingsplan wel moeten goedkeuren, omdat we anders de timing niet halen. Het mag wel wat meer zijn en wat kwalitatiever zijn. Daar heb ik graag uw antwoord op, minister.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik ben even naar de tekst aan het kijken. In het besluit zie je overal een grote link naar de samenwerking met de VGC. Het besluit is van daaruit geschreven. Er wordt verwezen naar de input van de VGC. In veel artikelen staat dat de VGC een belangrijke partner is, dat het samenwerkingsverband met de VGC moet samenwerken net als met het agentschap Opgroeien. Zo'n samenwerking tussen die drie wordt moeilijker als de VGC zich opwerpt als kernpartner, maar sowieso zie je dat die linken er heel duidelijk zijn.

Collega Goeman, los van de woorden in het verslag, is het voor mij zeker denkbaar dat het middenveld of organisaties sommige zaken minstens even goed kunnen als de overheid. Ik zou me helemaal niet geblameerd voelen. De stad Torhout besteedt ook een aantal zaken uit aan middenveldorganisaties omdat ze vindt dat die dat beter kunnen doen. Ik vind niet dat de VGC zich daar per se geblameerd over moet voelen. We kunnen daarover van mening verschillen. Dat is ook geen punt. Voor mij is het wel van belang dat die samenwerking er komt en ik volg jullie op dat punt. In die zin is het belangrijk dat er een goed en sterk ondernemingsplan wordt geschreven.

Collega's, dat samenwerkingsverband zal trouwens geen subsidies uitkeren. Het is een partnerschap waarin elkeen zijn rol opneemt en daarvoor een deel van de subsidies krijgt. Dat zijn afspraken die worden gemaakt. Het is niet zo dat de ene organisatie uitkeert aan de andere. Dat moet in een basisafpraak komen.

Collega Groothedde, ik ben nog niet in alle historische thuis. Ik heb gisteren de kinderopvang in Brussel bezocht omdat dat toch ook iets speciaals is. Dat was heel boeiend, maar het grote probleem van mijn bezoek was dat we anderhalf uur rond de tafel zaten en ik die kinderopvang ook wilde zien. Dat is nog gelukt, maar de kindjes waren al weg toen we klaar waren met praten. *(Opmerkingen van Celia Groothedde)*

Ook het verhaal over de preventieve gezinsondersteuning in Brussel is er een met een geschiedenis. U kent de situatie veel beter dan ik. Ik heb naar aanleiding van jullie vraag eens in het dossier gekeken. Het is een vrij moeizaam proces met heel wat problemen zowel op bestuurlijk vlak als op het vlak van aanbod en bereik. Het was al langer duidelijk dat deelwerkingen die door het agentschap Opgroeien werden gesubsidieerd en erkend, op zichzelf stonden en niet honderd procent geïntegreerd werkten. Zo hebben we bijvoorbeeld de ambitie om voldoende kinderen en gezinnen te bereiken nog niet kunnen realiseren in Brussel.

Er was een grote consensus over het feit dat die situatie moest worden aangepakt. Jullie hebben dat ook bevestigd. We doen dat nu ook. Ik heb begrepen van het

agentschap Opgroeien dat er in het verleden vaak spoedoverleg is geweest omdat er geen doorbraak kwam in de werking van het Huis van het Kind. De financiële inspectie in 2020 was trouwens niet goed. Het financiële verslag was niet bruikbaar. Er zijn subsidies teruggevorderd, onder andere over de opvoedingswinkel. Er is daar echt een 'shock' nodig. Jullie erkennen ook dat er problemen waren. Voor mij is het van belang dat we al die jaren waarin het zo moeilijk liep, nu proberen om te zetten in positieve energie.

Collega Daniëls, de opmaak van het ondernemingsplan is voor mij superbelangrijk. We hebben alle vragen over de VGC die er in het veelvuldig voorafgaand overleg waren, meegenomen in het besluit. Er is een grote vraag naar betrokkenheid. Ik ga ervan uit dat dat op tijd lukt met het ondernemingsplan. Als blijkt dat dat niet afdoende of voldoende is, hebben we een probleem. We staan voor de grote uitdaging om ervoor te zorgen dat het lukt. Ik heb de opdracht gegeven en ik doe dat bij deze nog eens om dat te laten slagen. Je komt uit een slechte situatie waarin er niet geïntegreerd wordt samengewerkt. Er is nu een besluit en er is een keuze gemaakt. Ik heb het verslag aanvaard als minister. Het is nu aan de partners om tegemoet te komen aan de zorgen op het terrein en om die op te lossen.

Elke verandering in het leven doet een beetje pijn. Het is een grote uitdaging voor het nieuwe partnerschap om ervoor te zorgen dat het voldoende partners heeft om die grote opdracht effectief te laten slagen. Ik kijk uit naar de gesprekken die nu volgen. Zoals jullie horen, ben ik niet diegene die zegt dat het een coup is. Ik geloof erin dat we er heel wat van kunnen maken en ik zal ook waken over de verdere grote betrokkenheid van de VGC.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Uiteraard wil ik geloven, minister, dat u evenzeer begaan bent met een goede gezinsondersteuning in Brussel voor alle gezinnen die het Nederlandstalige aanbod een warm hart toedragen. Ik ben het met u eens dat daar een nieuw elan nodig was en meer samenwerking tussen alle betrokken partners, maar ik blijf ervan overtuigd dat dit gewoon niet de goede aanpak is. Ik snap de beslissing ook niet om te kiezen voor een consortium van vzw's in plaats van voor de overheid, uw partneroverheid, als partner. Het zou er natuurlijk nog aan mankeren dat de VGC betrokken wordt, maar het is toch zo dat de subsidie in haar geheel naar dat samenwerkingsverband gaat. Zij zijn nu aan zet om een ondernemingsplan te schrijven en dus eigenlijk ook te beslissen wat er nu op het terrein gaat gebeuren. De consultatiebureaus zijn alvast niet betrokken bij het schrijven van dat plan. En dus snap ik dat daar bijzonder veel ongerustheid over blijft.

Ja, meer bereik en meer samenwerking, maar wij blijven vrezen dat de werking van een aantal consultatiebureaus en lokale Huizen van het Kind en de samenwerking met de lokale besturen daardoor op de helling komt te staan. Ik hoop dat ik ongelijk heb, maar ik vrees van niet.

De voorzitter: Mevrouw Celia Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Ik ben er ook heel ongerust over. In het begin was de consensus al niet zo gigantisch, maar mensen hebben zich daar wel achter willen scharen. Als men dan ziet dat er consequent één partner wordt gehoord en dat daarmee wordt overlegd, dan groeit natuurlijk die ongerustheid. En het is niet zo dat de VGC dit noodzakelijk in eigen handen wilde nemen, maar ik denk dat de VGC doorhad dat die lokale partners niet gehoord werden. En zoals u zelf zei: een sterke beslissing is een gedragen beslissing. Zij wilden ervoor zorgen dat dit een gedragen beslissing zou worden.

Het Huis van het Kind, daar mochten inderdaad wat dingen gebeuren, maar de mensen die nu zijn afgetreden, waren juist diegene van het nieuwe elan. Die

moesten dit nieuwe elan doorzetten. En die treden op dit moment allemaal collectief af, minister. Ik hoor woorden als 'coup', 'zelfbediening', 'zuilbediening'. Men is heel ongerust. Dus als dit nog kan worden teruggedraaid en er tot een meer gedragen beslissing kan worden gekomen, heel graag. Want ik vrees dat men op deze manier niet meer mensen, maar veel minder mensen gaat bereiken. En dat is uiteindelijk de basis van de werking.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de deelname van Vlaanderen aan de ministeriële conferentie rond ouderenbeleid in Rome – 3136 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister, vorige week heeft de internationale Ministerial Conference on Ageing 2022 plaatsgehad in Rome, een conferentie in verband met een internationaal plan voor acties inzake ouderenbeleid en de regionale implementatiestrategie ervan. Het thema van de conferentie was 'Joining forces for solidarity and equal opportunities throughout life', ofwel: de krachten bundelen voor solidariteit en gelijke kansen doorheen het leven.

Onderwerpen die tijdens de conferentie aan bod gekomen zijn, zijn onder andere de promotie van gezond en actief ouder worden, het verzekeren van toegang tot zorg en ondersteuning voor zorgverstrekkers en familie en het versterken van de aandacht voor het thema van ouder worden doorheen de samenleving.

Minister, heeft Vlaanderen deelgenomen aan die conferentie? Wie heeft dat gedaan namens Vlaanderen? Werd er voorafgaandelijk samengezeten met de betrokken adviesorganen, en zeker met de Vlaamse Ouderenraad, om de conferentie voor te bereiden?

Welke andere voorbereidende stappen zijn er nog genomen, eventueel met de administraties, met het oog op deze internationale conferentie? Zijn er bepaalde prioriteiten naar voren geschoven die daar ook naar voren gebracht zijn door de deelnemer of deelnemers?

En hoever staat het met de uitvoering en de monitoring van dat internationale programma in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Vooreerst deel ik mee dat voormalig minister Wouter Beke zijn deelname aan de conferentie in Rome heeft bevestigd. Mijn raadgever Ann Truyens mocht meegaan, maar de ministerwissel heeft ertoe geleid dat ik me volledig op de dossiers heb gestort en ik dus niet naar Rome ben geweest en Ann dus ook niet. Die vraag is dus bijzonder pijnlijk want ze mocht het antwoord erop voorbereiden. (*Opmerkingen van Ludwig Vandenhove*)

Ik geef het maar mee mocht u soms een ongelukkige blik op haar gezicht zien. Dat is de smart die nog doorweegt.

Het was ook niet zo'n probleem, behalve dat het de allereerste keer zou zijn geweest dat Vlaanderen deelnam. Ik probeer dat in deze legislatuur nog goed te maken. Over de manier waarop denk ik nog even na.

Collega-minister Christie Morreale zou namens België interveniëren op basis van een gecoördineerd standpunt. U begrijpt dat ik in deze fase geen buitenlandse dienstreis heb gemaakt. Ik heb er ondertussen al drie geannuleerd. Dat is enorm jammer. Voormalig minister Beke was van plan om ook naar Denemarken te gaan en dat is niet gebeurd. Ik moet dat ook nog rechtzetten. Ik heb nog veel werk te doen, maar de dossiers gaan voor.

De praktische voorbereidingen voor de conferentie gebeurden in bilateraal overleg met de Franse en Duitstalige Gemeenschap, en de federale overheid.

Het Vlaamse ouderenbeleid en het daarbij aansluitende Vlaamse ouderenbeleidsplan vormde de basis voor de Vlaamse insteek in de voorbereidingen. Dat beleidsplan werd in nauwe samenwerking met de Vlaamse Ouderenraad ontwikkeld. Ik heb de leidinggevendenden daarvan trouwens al ontmoet.

Zoals ik al heb gezegd, is er een gedragen standpunt. Collega-minister Morreale heeft opgetreden. De volgende prioriteiten werden meegegeven: de Vlaamse overheid promoot een visie van een samenleving voor alle leeftijden, waar iedereen kan deelnemen aan de gemeenschap en gelijke rechten en kansen geniet in alle levensperiodes. Specifiek voor ouderen betekent dat bijvoorbeeld een focus op de levenskwaliteit van de vergrijzende bevolking, de actieve bestrijding van leeftijdsdiscriminatie, een inclusieve arbeidsmarkt en digitale inclusie.

De accenten zijn vertaald in het Vlaamse ouderenbeleidsplan en dienen als de speerpunten die werden opgenomen. Die speerpunten zijn ook belangrijke elementen in het MIPAA (Madrid International Plan of Action on Ageing) en het MIPAA/Regional Implementation Strategy (RIS), en zullen aan bod komen in de ministeriële verklaring van de conferentie in Rome.

Elke vijf jaar maken de lidstaten van de United Nations Economic Commission for Europe (UNECE) een analyse van de huidige staat van implementatie van de acties. Ik kan het Belgische rapport ter voorbereiding van de vierde periodieke herzienings- en goedkeuringscyclus 2022 niet voorlezen, collega Vandenhove, maar ik zal dat bezorgen aan de secretaris en het zal toegevoegd worden aan mijn antwoord.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Ik dank u voor uw antwoord, minister. Uiteraard kijken we vooral uit naar de implementatie van de conclusies in Vlaanderen zodat die zo veel mogelijk worden gerealiseerd.

Er is genoeg te zien in Rome, dus ik stel voor om op een andere keer te gaan. Ik vind dat u uw medewerkster moet betalen om eens naar Rome te gaan. *(Gelach)*

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Het is misschien heel spijtig dat u niet naar Rome kon gaan, maar ik denk dat er in Vlaanderen ook heel wat werk aan de winkel is. Vorige week was er de hoorzitting over de bezoeken in de woonzorgcentra. De vertegenwoordiger van het Vlaams Onafhankelijk Zorgnetwerk (Vlozo) meldde tussen de lijntjes dat er in Vlaanderen een groot masterplan Ouderenzorg nodig is.

We weten dat er een tsunami van vergrijzing op ons afkomt. U en ik zullen daar de eerste van de commissie die daarin zullen terechtkomen, ik vlugger dan u. Ik maak me er een beetje zorgen over dat Vlaanderen niet klaar zal zijn. We weten dat mensen die ouder worden, een andere verwachting hebben van het ouder worden en leven. Ik vraag me af of het niet zinvol is om ook in Vlaanderen een grote conferentie te organiseren om met alle stakeholders in Vlaanderen lokaal na

te denken hoe we de ouderenzorg van de toekomst zien. U zult wellicht verwijzen naar oktober, maar dat is iets anders.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega De Martelaer, als ik me niet vergis, staat volgende week het ouderenbeleidsplan op de agenda van deze commissie. We zullen daarover nog uitgebreid van gedachten kunnen wisselen.

Collega Vandenhove, ik neem uw suggestie ter harte.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over wanpraktijken in de thuisverpleging – 3155 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Immanuel De Reuse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de concurrentie in de thuisverpleging – 3167 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het toezicht op de thuisverplegingsdienst Altrio – 3190 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de wanpraktijken bij thuiszorgorganisatie Altrio – 3218 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Minister, op maandag 30 mei konden we in de media berichten lezen over een wanpraktijk binnen de thuisverpleging in Vlaanderen. De thuisverplegingsdienst Altrio zou mensen die al gebruikmaken van thuisverpleging, via andere diensten onder druk zetten om over te stappen naar thuisverpleging aangeboden door henzelf. Ik vond het verschrikkelijk om dat te lezen, omdat we weten dat er in Vlaanderen heel sterk wordt ingezet op zo lang mogelijk thuis en in eigen omgeving wonen, ondersteund door heel wat thuisdiensten, Gezinszorg, poetsdiensten, OCMW's, thuisverpleging, en dat het dan net die kwetsbare groep is die net door zorgverstrekkers onder druk zou worden gezet om bepaalde keuzes te maken.

In casu wordt aan kwetsbare mensen, vaak ouderen, een document ter ondertekening aangeboden waarmee ze zich zagezegd akkoord verklaren om alleen nog gebruik te maken van thuisverpleging aangeboden door Altrio. Niet alleen is die praktijk in strijd met de patiëntenrechten, er is bovendien geen enkele wettelijke basis om patiënten op enige manier uniek aan een bepaalde dienstverlener of zorgverstrekker te binden.

Thuisverpleging is een van die moeilijke materies die nog voor een heel groot stuk onder federale bevoegdheid ressorteren. Vlaanderen heeft een stukje van de

bevoegdheid. De diensten voor thuisverpleging vallen namelijk onder het Vlaamse Woonzorgdecreet uit 2019 en het bijhorende Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de programmatie, de erkenningsvoorwaarden en de subsidieregeling voor woonzorgvoorzieningen en verenigingen voor mantelzorgers en gebruikers.

Minister, u reageerde direct zeer kortdaat. U gaf Zorginspectie de opdracht om de thuisverplegingsdienst Altrio aan een grondig onderzoek te onderwerpen. Dat is niet meer dan terecht. Een patiënt die een beroep doet op de thuisverpleging, moet daartoe immers op een vrije manier kunnen kiezen wie hij daarvoor aanspreekt.

De verpleegkundige handelingen vallen onder federale bevoegdheid. Federaal minister van Volksgezondheid Vandenbroucke riep slachtoffers op om een klacht in te dienen bij de federale ombudsdienst 'Rechten van de patiënt'.

De feiten kwamen aan het licht naar aanleiding van een onderzoek van VTM Nieuws en Het Laatste Nieuws. Als men enkele getuigenissen van slachtoffers in de media leest, dan blijkt de persoonlijke impact in sommige gevallen toch wel heel verregaand te zijn geweest.

Minister, u gaf opdracht voor een onderzoek door Zorginspectie naar de ongeoorloofde praktijken door Altrio. Op welke termijn zullen de resultaten daarvan bekend zijn? Het is ondertussen al enkele weken geleden. Kunt u daar intussen al iets meer over zeggen?

Zijn er eerdere klachten bekend van patiënten, familieleden of zorgverleners over de praktijken die thuisverplegingsdienst Altrio toepast om nieuwe patiënten te werven, en dat bij de Vlaamse Ombudsdienst, de dienst klachtenbehandeling voor de thuiszorg, of rechtstreeks bij Zorg en Gezondheid? Indien ja, wat is er dan met die klachten gebeurd?

Op welke manier zou ervoor kunnen worden gezorgd dat mogelijke misbruiken sneller aan het licht komen? Wanneer vond de laatste inspectie van thuisverplegingsdienst Altrio plaats? Zijn er toen onregelmatigheden opgemerkt door Zorginspectie?

Bevatten het Woonzorgdecreet uit 2019 en het bijhorende Besluit van de Vlaamse Regering voldoende rechtsbasis om de erkenning van een thuisverplegingsdienst die zich schuldig maakt aan dergelijke laakbare praktijken, op te heffen?

Weet u of er zich sedert de oproep naar slachtoffers om klacht in te dienen, al slachtoffers hebben gemeld? Zo ja, hoeveel? Gaat het telkens over dezelfde dienst? Is de klachtenprocedure in verband met diensten voor thuisverpleging, zoals ze momenteel is opgebouwd, volgens u voldoende toegankelijk voor mensen die ervan gebruikmaken? Of is er een nood om dat ook vanuit Vlaanderen op te nemen? En hoe zult u erop inzetten dat te allen tijde de vrije keuze van de patiënt wordt gegarandeerd?

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, uit onderzoek van VTM Nieuws en Het Laatste Nieuws blijkt inderdaad dat de afgelopen tijd verschillende patiënten onder druk werden gezet om over te stappen van thuiszorgdienst. Het bedrijf Altrio Thuisverpleging komt daarbij onder vuur te liggen, omdat het aan de lopende band verpleegkundigen afsnoept van de concurrentie, maar dat met het volledige patiëntenbestand. Zo werden er ook campagnes gelanceerd waarbij verpleegkundigen bonussen konden verdienen als ze nieuwe collega's aanbrachten. Die bedragen liepen op tot 6000 euro voor een verpleegkundige met een portefeuille van minstens 5000 euro aan patiënten. Belangrijk is dat de bonussen pas worden uitgekeerd als niet alleen de verpleegkundige overstapt, maar ook diens patiënten.

Verschillende patiënten werden onder druk gezet om een document te ondertekenen om over te stappen of tekenden onbewust een dergelijk document. Soms werd er zelfs gedreigd dat ze geen zorg meer zouden krijgen als ze het document niet wilden ondertekenen. Professor Tom Goffin van de UGent, gespecialiseerd in gezondheidsrecht en voorzitter van de Federale Commissie voor de Rechten van de Patiënt, zegt daarover het volgende: "Het afwerven van patiënten is in principe niet verboden, maar binnen de grenzen van goede praktijkvoering en met respect voor het recht op vrije keuze van de patiënt. De patiënten mogen niet misleid worden, onder druk worden gezet of foute informatie krijgen. Ook kan niemand stellen: dit is 'mijn' patiënt en ik 'verkoop' hem in ruil voor een vergoeding. Zulke documenten zijn daarom gebaseerd op los zand."

Zowel u, als Vlaams minister van Welzijn, als uw federale collega-minister Vandenbroucke gaven aan inspectie te sturen naar de desbetreffende firma. U gaf de opdracht aan de Vlaamse Zorginspectie om een grondig onderzoek te doen naar de dienst. En als de feiten zouden kloppen, zou u de erkenning intrekken.

Minister, wanneer verwacht u resultaat van het onderzoek door de Vlaamse Zorginspectie? Werden er intussen reeds preventieve maatregelen genomen? Waren er in het verleden al signalen over deze praktijken? Op welke manier zullen patiënten gesensibiliseerd worden omtrent deze praktijken? Hoe zult u preventief optreden om zulke wanpraktijken in de toekomst te voorkomen? Welke initiatieven neemt u hieromtrent?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, de collega's hebben al geschetst wat er eigenlijk aan bod is gekomen. Net als de voorgangers ga ook ik met twee woorden spreken: zou. Want in dezen moeten we dat doen. Maar als het werkelijk zo is – en wie zijn wij om aan de getuigenissen te twijfelen – dan is het ongelooflijk laakbaar dat patiënten in een precaire situatie thuis, ook nog eens in een vertrouwensrelatie met iemand, worden aangezet om een document te tekenen – allicht tekenen ze dat ook met de beste bedoelingen – om dan nadien vast te stellen dat ze een vorm van handelswaar zijn in het licht van het verwerven van een bonus.

Voor mij zijn daar drie grote problemen mee verbonden. Eén: degene die in een thuiszorgvoorziening of thuisverplegingsdienst werkt en die zo'n model bedenkt. Wie dat bedenkt in zo'n bedrijf, daar is iets mis mee. Twee: de verpleger die daarop ingaat om op die manier kwetsbare mensen in een precaire situatie, thuis, met wie ze een vertrouwensband hebben, aan te zetten om een dergelijk document te ondertekenen, louter en alleen voor geldgewin. En drie: het feit dat wij er niet op uit zijn gekomen.

Wat één en twee betreft: mag men dat doen? Neen. Gebeurt het? Blijkbaar wel, helaas. Ik hoop dat die mensen thuis een spiegel hebben en mensen in hun omgeving die hen uitleggen wat ze aan het doen zijn, en er dan bij zeggen: 'Stel dat het met uw vader of moeder gebeurt.'

Maar wat mij vooral interesseert, is hoe het komt dat dat via de pers naar boven is gekomen en dat we het zelf niet gedetecteerd hebben. Dat is natuurlijk wel iets waar we naar moeten kijken, collega's, want die diensten voor thuisverpleging zijn thuiszorgvoorzieningen waarvan het decreet Woonzorg de regelgevende basis vormt. Maar er zit natuurlijk ook een federaal luik aan. Als ik dan naar alle diensten kijk en me afvraag wie dit nu had moeten opmerken en waar mensen dat zouden moeten melden, moet ik in alle eerlijkheid toegeven dat ik me ook afvraag wie nu eigenlijk instaat voor wat. En dat kwam voort uit het feit dat ik zowel u als federaal minister Vandenbroucke hoorde zeggen: 'Ik ga actie ondernemen en mijn inspectie daar op zetten.' Het is goed dat er vanuit twee instanties inspectie op wordt gezet, maar de vraag is dan wie daar het finale oordeel over kan vellen.

En dus zijn dit mijn vragen, minister. Op welke manier verliep of verloopt de controle op thuisverplegingsdiensten tot nu? Zat dit erin? Kon dit gedetecteerd worden? Hoe komt het dat praktijken die in de media naar buiten worden gebracht, niet eerder werden vastgesteld door Zorginspectie? Want u hebt die nu gesommeerd om daarnaar te kijken.

En, niet onbelangrijk in het licht van de bevoegdheidsverdeling: welke oplossing biedt het intrekken van de erkenning als een dienst thuisverpleging wel verder kan werken zonder erkenning?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, ik ga, net als collega Daniëls, niet mijn hele vraag voorlezen, want de collega's hebben het eigenlijk al goed geschetst. We hebben het ook in de kranten kunnen lezen. Het is uiteraard in de voorwaardelijke wijs, maar het gaat wel over heel laakbare feiten. Het gaat over intimidatie, oplichting, schijnzelfstandigheid ... Dat is niet niets.

De vraag is hoe het komt dat we dat zelf niet gedetecteerd hebben. Maar vooral: hoe kan dit nu? Ik denk dat daar voor een groot stuk een onderregulering in de sector van de thuisverpleging aan de basis ligt.

Het is inderdaad zo dat dat een versnipperde bevoegdheid is. Er is een stukje federaal en een stukje Vlaams. Dat zien we ook aan de reacties van beide ministers. Je hebt in Vlaanderen wel een systeem van erkende thuisverplegingsdiensten, maar het is niet verplicht om die erkenning te hebben. Er is ook geen stimulans of geen sanctie voor wie die erkenning niet heeft. Dat zorgt er eigenlijk voor dat die thuisverpleging een van de enige vormen van ouderenzorg is die niet echt gereguleerd is op het vlak van kwaliteit en aanbod.

Daarom, minister, heb ik de volgende vragen.

Wat is de laatste informatie over de wanpraktijken bij Altrio? Hebben de aankondigde onderzoeken reeds iets opgeleverd of zijn er intussen nog meer klachten binnengekomen bij de Vlaamse overheid? U sprak in uw reactie over het intrekken van de erkenning van Altrio. Ik ben daar op zich zeker niet tegen, zeker als de misstanden kloppen. De vraag is echter of je daarmee het probleem fundamenteel oplost. We zien immers dat ze ook met verschillende andere vzw's werken. Iets intrekken van één instantie is misschien onvoldoende om het probleem op te lossen.

Nu is er sprake van wanpraktijken in de thuisverpleging bij één aanbieder; vorige legislatuur waren er blijkbaar ook wantoestanden met inwonende thuisverpleging bij senioren. Beamt u dat dit eigenlijk een ondergereguleerde sector is en dat bijkomende initiatieven aangewezen zijn? Zo ja, welke stappen wilt u daarvoor ondernemen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, net als jullie allemaal was ik een beetje in shock toen ik het bericht las. Jullie hebben de feiten goed geschetst, ook collega Schryvers, over hoe er omgegaan wordt met mensen die op een bepaald moment in hun leven zeer kwetsbaar zijn. Ik was daar echt niet goed van.

Het eerste wat ik gezegd heb aan mijn kabinet, is: 'Wat is mijn bevoegdheid hier in dit dossier?' Je kent dat: je wilt daadkrachtig zijn. Toen kwam heel snel de ontnuchterende vaststelling dat mijn bevoegdheid 'gene vette' was. De Vlaamse bevoegdheden voor thuisverpleging zijn zeer beperkt.

Vlaamse erkenning is niet verplicht. Dat maakt dat er maar een klein deeltje van de sector van de thuisverpleging door het agentschap gekend is. Het agentschap zelf heeft geen zicht op de volledige groep thuisverpleegkundigen. Dat zijn vaak zelfstandigen of mensen in loondienst die werkzaam zijn in Vlaanderen. Ook de handhaving vanuit Vlaanderen is bijzonder moeilijk. Dat komt, collega's, omdat de financiering volledig, maar dan ook volledig, federaal geregeld is.

Er zijn wel opportuniteiten – ik verwijs hier naar collega Anaf – die de toekomstige organisatie van de thuisverpleging in Vlaanderen kunnen verbeteren. Ik heb gevraagd – naar aanleiding van de casus Altrio – om contacten te leggen tussen de Vlaamse en de federale administratie. Er zal daar nu in juni al een eerste overleg rond doorgaan.

Net omdat ik zo gedegouteerd was over wat ik las, heb ik wel duidelijk gesteld: 'Het kan dan wel zijn dat we niet veel te zeggen hebben, maar wat we te zeggen hebben, gaan we toch gebruiken.' Ik wil dat doen omdat ik een signaal wil geven dat ik het niet eens ben met die praktijken. Dan gebruik je de kleine hefboomen die je hebt.

Ik heb gezegd 'laat ons op inspectie gaan' – dat is de Vlaamse inspectie – omdat ze een erkenning aangevraagd hebben. Over de praktijken die beschreven zijn, is er bij ons nog niet eerder een klacht binnengekomen die geleid heeft tot een vraag tot inspectie. De praktijken die in de media naar buiten gebracht werden, collega's, hebben ook geen directe link met de Vlaamse erkenningsnormen. Collega Daniëls, u hebt dat zeer correct gesteld. Vóór het voorval zich heeft voorgedaan, is er in dat kader nog geen inspectie vanuit Zorginspectie uitgevoerd in deze dienst.

We hebben nu wel een plaatsbezoek gebracht bij Altrio op 31 mei 2022. Het verslag is nog niet definitief. Maar zoals jullie zelf stellen: zelfs als je zou overgaan tot de intrekking van de erkenning – men heeft daar een procedure voor, men kan reageren op het ontwerpverslag –, lost dit het fundamentele probleem niet op.

Mijn statement is om hier toch de inspectie op los te laten. Ik wil niet dat, als er een probleem is, zo'n voorziening erkend is in Vlaanderen. Ik vind dat ook een symbolische daad om dat dan te doen. We hebben op dit ogenblik nog geen maatregelen genomen, maar het zou eigenlijk ook het probleem niet oplossen, aangezien de bevoegdheden volledig of bijna volledig federaal zijn.

Dan zijn er de vragen over het klachtenbeleid. Klachten over thuisverpleging kunnen te allen tijde telefonisch, per mail of per post – en misschien ook nog per duif – worden ingediend bij het agentschap Zorg en Gezondheid. De klacht zal altijd worden behandeld, én de klager zal indien nodig worden doorverwezen naar de bevoegde instanties. De meeste klachten die bij ons agentschap binnenkomen, gaan over niet-erkende diensten of niet-Vlaamse bevoegdheden. Er wordt dan doorverwezen naar de Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) of naar de federale ombudsdienst "Rechten van de patiënt". Het agentschap heeft in maart 2022 via een zorgverlener een klacht ontvangen over Altrio, en heeft vervolgens bij de klager bijkomende informatie opgevraagd om die klacht verder te kunnen behandelen. Het gaat evenwel over andere klachtenelementen dan die waarvan sprake is in het onderzoek waarnaar werd verwezen. Ondanks het sturen van herinneringen is die bijkomende informatie niet binnengekomen. Na de reportage in de media kwamen een tiental verhalen toe over Altrio. Verscheidene daarvan waren positieve boodschappen. Als je een negatieve boodschap hebt, krijg je immers ook positieve reacties. De klachten worden opgevolgd door ons agentschap Zorg en Gezondheid, maar de aard van de klachten betreft federale bevoegdheden en hebben ons genoodzaakt om door te verwijzen naar de federale diensten.

Dan zijn er de vragen over de handhaving en de mogelijkheden, van de collega's Schryvers, Daniëls en Anaf. De wanpraktijken waarvan sprake betreffen vooral een schending van federale regelgeving. Ik som eventjes op: dit gaat over patiëntenrechten, consumentenbescherming en onrechtmatige praktijken. Dat is allemaal federaal. Via de Vlaamse regelgeving kan, zoals al gezegd, enkel worden bekeken of het ging over een erkende dienst en of er een schending is van de erkenningsvoorwaarden, maar daaraan is geen enkele financiële consequentie gekoppeld. Vlaanderen geeft ook geen financiering voor thuisverpleging. U kunt dat spijtig vinden, maar dat is de staatsordening in dit land. Daardoor kunnen er in dezen ook geen sancties met financiële consequenties worden opgelegd. Het intrekken van een erkenning is de enige vorm van handhaving die kan vanuit Vlaanderen, maar dat heeft geen gevolgen, omdat men gewoon de dienstverlening kan blijven doen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Minister, dank u wel. Het is inderdaad allemaal niet eenvoudig. Ik denk dat we allemaal even sterk gechoqueerd zijn. Het gaat over heel kwetsbare mensen, waar ook vaak wel andere zorgverleners over de vloer komen. Ik denk aan huisartsen, ik denk aan de gezinszorg en zo verder. Het onderzoek moet natuurlijk worden gevoerd, maar als je eens verder ging zoeken, dan kwamen in die getuigenverklaring formulieren naar voren waarin het volgende stond: "Ik werd geïnformeerd dat ik als patiënt een recht heb van vrije keuze van zorgverlener en wens dit recht middels huidige verklaring uit te oefenen." Er werd aan mensen gevraagd om dit te ondertekenen. Ik vind dat verschrikkelijk cynisch, want die verklaring doet natuurlijk net het tegendeel.

Minister, de Vlaamse bevoegdheden zijn beperkt. De vraag is hoe we in de toekomst kunnen omgaan met die erkenningen. De intrekking van een erkenning mag dan al relatief weinig gevolgen hebben, symbolisch kan dat toch wel tellen als dat bekend wordt, lijkt me. Wat voor mij belangrijk is, is dat mensen te allen tijde weten dat ze die vrije keuze hebben. We moeten hun dat heel duidelijk maken. Vandaar mijn bijkomende vraag. Ik vraag geen specifieke campagne, maar Vlaanderen heeft een aantal kanalen. Er komen veel zorgverleners over de vloer die wél vallen onder de bevoegdheid van Vlaanderen. Wij zouden via die kanalen alle kwetsbare mensen er toch regelmatig op moeten wijzen dat zij echt wel die vrije keuze hebben. We moeten van hieruit ook het signaal geven dat, als het zo zou zijn dat er op dergelijke manier druk wordt uitgeoefend op kwetsbare mensen om een bepaalde keuze te maken die eigenlijk niet hun vrije keuze is, we dat heel laakbaar vinden. We moeten het signaal geven dat dat absoluut niet kan.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, ik onderschrijf zeker de vraag van collega Schryvers, die ik daarnet ook had gesteld: hoe zullen we die patiënten erover sensibiliseren dat zulke wanpraktijken inderdaad niet door de beugel kunnen? We stoten hier weer op de onvolmaaktheden van de staatshervorming in dit land. Het zou inderdaad veel beter zijn, mocht Vlaanderen al die bevoegdheden hebben, zodat wij hier alles in één hand hebben en een zicht kunnen hebben op de hele sector, maar bij dergelijke zaken ook kunnen optreden, zodat u inderdaad ook opvolgacties kunt ondernemen en alle klachten via één meldpunt kunt beheren.

Laat ons duidelijk zijn: we zijn zeker niet tegen concurrentie in de sector, maar dat moet natuurlijk wel een eerlijke concurrentie zijn, waarbij iedere thuisverpleegkundige of dienst van thuisverpleegkundigen een eerlijke kans krijgt. Ik verneem via mensen die in de praktijk staan, via kleinere praktijken van thuisverpleegkundigen, dat de grotere spelers per veertien verpleegkundigen die zij in dienst hebben, per kwartaal 15.000 euro ondersteuning krijgen. Dat is een soort werkingssubsidie. Op die manier kunnen de groten natuurlijk snel veel groter worden,

en blijven de kleintjes klein en worden ze redelijk onmachtig, zeker als het gaat over goede collega's kunnen vinden op de arbeidsmarkt. Minister, vindt u dat een eerlijke ondersteuningsmaatregel? Kunt u, eventueel door overleg met uw federale collega, daar iets aan doen?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik ben nog even verder gaan kijken naar de missie en visie van Altrio. Zij schuiven vijf zaken naar voren. Een, "wij zijn onafhankelijk". Twee, "wij zijn tijdloos". Drie, "wij zijn eerlijk". Vier, "wij zijn optimisten". Vijf, "wij zijn familie". Natuurlijk, als zulke zaken naar boven komen, dan zijn we geen familie, dan ben ik niet optimistisch. Eerlijkheid, dat zit er niet echt in. Je kan het moeilijk hebben over onafhankelijk zijn, want je zet mensen onder druk om afhankelijk te zijn. Daar maak ik me wel zorgen over.

Minister, blijkbaar is Vlaanderen niet bevoegd, of hebben we in elk geval weinig breekijzers om in te breken en daar paal en perk aan te stellen. Ik stel ook vast dat het in die sector niet altijd evident is om iemand te vinden. Mensen staan dus enigszins onder druk om dan maar te tekenen om niet zonder thuiszorg en thuisverpleging te vallen. Die schaarste is dus ook gevaarlijk. Ik vind het zorgwekkend dat men moet kiezen tussen tekenen en niks hebben.

Patiënten sensibiliseren? Ja, maar dan moeten we er natuurlijk ook over waken dat de regelgeving begrijpbaar is. Ik hoorde collega's immers een paar keer zeggen dat we wat meer moeten regelen. Sensibiliseren is één zaak, maar als ze je een contract onder de neus schuiven ... Veel van mijn leerlingen tekenden vroeger een contract voor een gsm voor 1 euro. Dat is een heel andere sector, maar dat komt daar ook op neer. Dat was geen gsm voor 1 euro, maar niemand las die pagina's die daarbij zaten. Misschien moeten we eens bekijken hoe er een begrijpelijk document kan zijn. Misschien moeten we het omkeren, waarbij een clause van exclusiviteit niet kan. Dan zijn we zeker dat mensen vrij blijven. Dan hebben we wel degelijk iets om naar te verwijzen. Ik weet niet op welke manier dat alle Europese dienstenrichtlijnen zou kunnen doorstaan, maar in de zorg is dat misschien wel iets waarnaar kan worden gekeken, om hier daadwerkelijk paal en perk aan te kunnen stellen en te kunnen optreden.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Het lijkt me inderdaad goed dat uw diensten met de federale diensten in overleg gaan. Ik merk hier immers toch een heel brede verontwaardiging, bij alle collega's. Het zou jammer zijn dat de complexe bevoegdheidsverdeling er dan voor zou zorgen dat zulke spelers door de mazen van het net glippen.

Ik heb nog een suggestie. Het is in dit geval inderdaad moeilijk om op te treden, wegens de bevoegdheidsverdeling, maar je mag wel werken vanuit de bevoegdheid voor de ouderenzorg, die volledig Vlaams is. Veruit de meeste thuisverpleging gaat naar ouderen, zij het niet volledig, natuurlijk. Dat is misschien een ingang om op die manier toch de sector te kunnen reguleren. Je zou bijvoorbeeld kunnen werken met het zorgbudget voor ouderen met een zorgnood. Misschien moet men toch eens bekijken of er via die ingang een manier kan worden gevonden om de sector verder te reguleren.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, de collega's hebben het probleem duidelijk geschetst. Ik heb vernomen dat mogelijk ook VAPH-voorzieningen (Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap) – dat zijn de voorzieningen die ook beroep doen op de thuisverpleging – of individuele personen met een eigen budget op

deze diensten beroep zouden kunnen doen of beroep doen. Hebt u er een zicht op in welke zorg- en welzijnssectoren zij overal actief zijn?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Voor ons is het duidelijk: de vrije keuze van een patiënt is essentieel. Patiënten onder druk zetten om gebruik te maken van bepaalde diensten is gewoon onaanvaardbaar. Laten we ook eerlijk zijn, we zien dat soms ook bij bepaalde ziekenhuizen, dat die patiënten altijd naar dezelfde diensten begeleiden. Dat is subtieler, maar dat is ook gewoon onaanvaardbaar. We moeten daar hard tegen optreden. De vrije keuze van een gezondheidsbeoefenaar is immers een patiëntenrecht en dat staat ook ingeschreven in de wet op de patiëntenrechten.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik ben bijzonder blij om hier het grote pleidooi te houden voor de vrije keuze. Ik ben ook een grote voorstander van die vrije keuze. Dus wat mij betreft, alle steun.

Ik wil gerust eens kijken of we via de insteek van het ouderenbeleid de communicatie kunnen doen naar ouderen. Maar dan is het eigenlijk de omgekeerde kant: aan mensen duidelijk maken dat ze vrije keuze hebben en dat dat door ons in Vlaanderen voor de dienstverlening heel hoog in het vaandel gedragen wordt. Ik wil zeker bekijken in welke mate we een communicatie kunnen doen. Het kan al helpen. Als dat een heldere, eenvoudig geschreven boodschap is, denk ik dat dat goed zou zijn, collega's. Daarmee beantwoorden we ook uw vraag, collega Schryvers, om daar toch op een goede manier mee om te gaan. Het zijn immers praktijken die toch te veroordelen zijn.

Ik kom bij de vraag van collega De Martelaer. Altrio is zoals de andere diensten voor thuisverpleging absoluut actief in voorzieningen zoals het VAPH of groepen van assistentiewoningen. Op zich is daar geen probleem mee. We moeten alleen zeker zijn dat het op basis van de vrije keuze is. Dat is voor mij het heilige principe dat nagevolgd moet worden.

Ik kan wel melden – dat is misschien nuttig om te weten – dat de sector van de thuisverpleging begin dit jaar zelf een ethisch charter opgemaakt heeft om duidelijkheid te scheppen en ook bewustzijn te creëren bij hun patiënten dat de vrije keuze belangrijk is. Vanuit de sector zelf is er dus ook wel reactie gekomen. Het is eigenlijk geen reactie, het was voordat de gegevens over Altrio naar boven kwamen dat daar reactie gekomen is. Dat is begin februari gelanceerd. Ik kan dus ook daarop voortbouwen om dat van de sector ook in de communicatie mee te nemen. Dat zou misschien wel een goede zaak zijn.

Waarom hebben we dat zelf niet gedetecteerd? Of waarom heeft het RIZIV dan – collega Daniëls vroeg dat – dit zelf niet gedetecteerd? Ik weet dat het RIZIV zelf wel ingezet heeft op nauwer toezicht op de financiering van de thuisverpleging. Maar nog eens, ik kan het RIZIV niet aansturen. Ik zou dat wel willen, maar ik kan dat niet, dus bedankt voor het vertrouwen wat dat betreft. De opvolging en de controle gebeuren ook door de federale diensten. Dat is de Dienst voor geneeskundige evaluatie en controle (DGEC) van het RIZIV, en ook bij de ombudsdienst Rechten van de patiënt. Die ombudsdienst Rechten van de patiënt is uiteraard ook federaal. De Economische Inspectie – ook nog belangrijk – controleert de naleving van de toepassing van het Wetboek van Economisch Recht en houdt ook toezicht op onwettelijke of oneerlijke handelspraktijken. Maar ook dat zijn commissies die federaal zitten.

Collega Schryvers, er zijn tijdens de controle door Zorginspectie documenten opgevraagd bij Altrio. Wij zijn die nu aan het onderzoeken. Als we laakbare of verboden

clausules vinden, zullen we niet aarzelen om dat door te geven, ook aan het federale niveau. Dat stopt niet bij ons. Als we iets vinden, wordt dat doorgegeven.

Ik ben het wel met u eens, collega Schryvers. We hebben er al een hele discussie over gehad bij ons op het kabinet: wat is nu de waarde van de intrekking van zo'n erkenning? Omdat au fond ze gewoon de diensten kunnen blijven uitoefenen. Dan zeg ik: ja, maar ik wil niet dat het label van Vlaanderen gehangen wordt aan een dienst die zulke laakbare praktijken heeft. Zo simpel is dat dus voor mij, het gaat over het imago van Vlaanderen. Maar meer is het niet, dat moet ik ook wel toegeven.

Het Vlaams Patiëntenplatform – misschien tot slot nog belangrijk om te weten – doet zelf geen klachtenbehandeling, maar geeft wel info over patiëntenrechten en verwijst ook door naar voorziene kanalen als er zware klachten zijn.

Ik denk dat ik de meeste aanvullende vragen hiermee ook beantwoord heb.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Ik vind het echt verschrikkelijk om te horen en te lezen dat mensen in een kwetsbare situatie thuis onder druk worden gezet om gebruik te maken van een bepaalde thuiszorgdienst. Dat choqueert me omdat ik me niet kan inbeelden dat mensen die elke dag bezig zijn met zorgverlening, zulke praktijken zouden toepassen. Het is goed dat daartegen wordt opgetreden, minister.

Ik onderschrijf het helemaal dat u zegt dat de intrekking van een erkenning een symbolische waarde heeft. Ik heb daarstraks gezegd dat het als actie kan tellen als dat naar buiten komt, maar u hebt helemaal gelijk: we willen niet dat een dienst onder het label 'erkend of vergund door Vlaanderen' kan opereren terwijl er laakbare praktijken plaatsvinden. We voeren die discussie al weken in de kinderopvang. Er is maar een mogelijkheid, namelijk het intrekken van de vergunning.

We kijken uit naar het resultaat van het onderzoek door Zorginspectie. We moeten daar niet op vooruitlopen. Het is belangrijk dat Vlaanderen, zelfs al is het heel beperkt bevoegd, probeert om een zicht op het aanbod te hebben. Wie komt er bij de kwetsbare mensen thuis? Daarom is het goed dat u ook overlegt met uw federale collega om te zien of er daarvoor mogelijke oplossingen zijn. Verder moeten we ervoor zorgen dat de mensen thuis op een goede manier worden geïnformeerd zodat ze altijd de vrije keuze hebben.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, het is van belang dat de patiënten hun rechten kennen en dat we het nodige doen om hen daarvan bewust te maken. Dat is de eerste stap opdat de mensen hun zelfstandigheid, hun onafhankelijkheid en natuurlijk ook hun keuzevrijheid zouden kunnen behouden. In afwachting dat het volledige welzijnsveld een Vlaamse bevoegdheid is, is het belangrijk dat u samen met uw federale collega actie onderneemt om dergelijke praktijken streng aan te pakken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, u bevoegd maken voor het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) kan uiteraard in een staatsvorming. Ik kan van uw gezicht aflezen dat u daar zin in hebt. We moeten dat maar doen want dan kunt u werkelijk optreden. Ik zeg het nu al lachend, maar ik meen het wel. De mensen thuis hebben er geen boodschap aan dat Vlaanderen met Zorginspectie kan langsgaan, maar dat het geen effect heeft als we de erkenning

intrekken. Omgekeerd zou het wel logisch zijn indien het een bevoegdheid zou zijn in het kader van welzijn.

Verder is het jammer dat door de manier van werken die hier naar buiten komt, het doel van Altrio, namelijk vrije keuze en onafhankelijkheid, onder druk komt te staan. Ik vind het belangrijk dat ouderen die zorg nodig hebben, een vrije keuze hebben. Altrio was en is hopelijk in de toekomst nog altijd een platform waar mensen een beroep op kunnen doen om op een of andere manier te kunnen werken aan die onafhankelijkheid.

Als een organisatie op een dergelijke manier onder vuur komt te liggen, dan zou je verwachten dat ze op haar website of in de pers op alle mogelijke manieren zou zeggen dat ze fout is geweest en zal bijsturen of dat er niets van klopt. Maar ik lees daar niets over. Dat verontrust me een beetje.

Minister, u krijgt alle steun om met Zorginspectie op basis van de documenten alles bloot te leggen. U kunt misschien niet rechtstreeks optreden, maar het zwart op wit tonen, zal ook een heel bewustmakend effect hebben.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Er is al heel veel gezegd, dus ik zal kort zijn. Bewustmaken en communiceren zijn belangrijk, maar ik herhaal mijn suggestie om te kijken of er via de bevoegdheid Ouderenzorg en zorgbudget Ouderen met een zorgnood niet aan extra regulering kan worden gedaan om dergelijke praktijken in Vlaanderen te vermijden.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Veerle Geerinckx aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de tekortkomingen op het vlak van infrastructuur in woonzorgcentra – 3180 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Stefaan Sintobin

De voorzitter: Mevrouw Geerinckx heeft het woord.

Veerle Geerinckx (N-VA): Het Vlaams agentschap Zorg en Gezondheid heeft woonzorgcentrum Rodenbach in Denderleeuw onder verhoogd toezicht geplaatst wegens, onder meer, tekortkomingen op het vlak van infrastructuur. Het Nieuwsblad heeft daarover bericht op 24 mei 2022. Volgens het agentschap zijn de kamers vooral kleiner dan wat wettelijk verplicht is. Daarnaast zijn ook de trappenhallen niet genoeg beveiligd en dat soort zaken.

Vandaag staat woonzorgcentrum Rodenbach in Denderleeuw, samen met zestien andere Vlaamse woonzorgcentra, onder verhoogd toezicht. Wanneer een woonzorgcentrum onder verhoogd toezicht wordt geplaatst, krijgt het minstens twee keer per jaar inspectiebezoek. Een woonzorgcentrum komt pas op die lijst wanneer er tekorten zijn die blijven aanslepen of onvoldoende worden aangepakt. Het is dan ook meestal een laatste waarschuwing. Wanneer er geen verbetering komt, kan de erkenning geschorst of ingetrokken worden.

De verantwoordelijken van de groep waar Rodenbach toe behoort, zeggen dat dit reeds enige tijd niet in orde is. Het gaat vooral om een verouderd gebouw, de infrastructuur dus. Hierover is al jaren contact met het agentschap.

Dit brengt mij tot enkele vragen.

Er zijn normen die men moet respecteren en waarop wordt geïnspecteerd. Hoe gaat het agentschap om met gebouwen die niet voldoen aan de normen wanneer de uitbater nog niet de nodige aanpassingen heeft laten uitvoeren? Hebt u weet van gelijkaardige aanslepende infrastructuurproblemen bij andere oudere gebouwen van woonzorgcentra? Werden deze infrastructuurproblemen bij de erkenning niet vastgesteld? Of werden de normen intussen strenger ten opzichte van vroeger? Op welke manier kunt u ervoor zorgen dat deze minpunten sneller worden aangepakt? Welke rol ziet u voor de lokale besturen en private partners om deze problematiek mee aan te pakken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u, collega, voor de vraag. Ik wil in eerste instantie duidelijk maken dat zowel ikzelf als het agentschap Zorg en Gezondheid begrijpen dat aanpassingen aan infrastructuur soms moeilijker uit te voeren zijn dan aanpassingen in de werking. Ik geef een zeer eenvoudig voorbeeld: het is bijzonder moeilijk om de oppervlakte van kamers aan te passen, veel moeilijker toch dan procedures aan te passen. Want de oppervlakte van een kamer krijg je niet zomaar uitgerekt. Inkrimpen is gemakkelijker dan uitrekken, in elk geval. Daarom trachten wij altijd voldoende tijd te laten tussen de afkondiging van nieuwe infrastructurele erkenningsvoorwaarden en het moment waarop een voorziening aan die voorwaarden moet voldoen.

Het woonzorgcentrum Rodenbach is erkend sinds 1 november 1993. Zij voldoen op dit ogenblik niet op het vlak van infrastructuur en ook niet aan een aantal erkenningsvoorwaarden die vervat zitten in bijlage 12 van het stambesluit van 2009. De normen zijn dus gekend sinds 2009, toen het stambesluit verscheen. Voor deze specifieke erkenningsvoorwaarden was er bovendien al een overgangsmaatregel ingeschreven tot 1 januari 2019.

Dus, collega's, samengevat: we zijn tien jaar na de afkondiging van deze norm. Dat lijkt mij toch een termijn die voldoende tijd biedt om aanpassingen te kunnen uitvoeren, of minstens zeer concrete plannen te hebben die al ver gevorderd zijn.

In 2019, dus tien jaar later, was duidelijk dat de voorziening nog niet voldeed aan de erkenningsvoorwaarden. Aanvankelijk waren er plannen om een vervangingsnieuwbouw te realiseren. Door een overname werd het project herbekeken en was een vervangingsnieuwbouw op korte termijn geen mogelijkheid meer. Hierdoor zijn er afwijkingen verleend voor twee jaar, tot eind 2021, op voorwaarde dat de voorziening nadien concrete vervangingsnieuwbouwplannen kon voorleggen en ze in het huidige gebouw investeringen uitvoerden om de woonkwaliteit te verhogen.

Eind vorig jaar was er een nieuw overleg tussen de voorziening en het agentschap. Op dat moment bleek dat de voorziening een nieuwe piste voor ogen had, maar die was absoluut nog niet concreet. Er konden verder geen alternatieven geformuleerd worden. Er is wel werk gemaakt om de woonkwaliteit in het huidige gebouw te verhogen, waardoor het agentschap de afwijkingen nog één keer verlengd heeft tot eind 2022.

Op dit moment, collega's, is het duidelijk dat de plannen die de voorziening heeft, niet snel gerealiseerd zullen worden. De plannen zijn nog onzeker, en ik vrees dat, als ze kunnen worden uitgevoerd, de realisatie nog vier à vijf jaar zal duren. Doordat de infrastructuur bovendien verouderd is – u hebt het zelf gezegd, collega Geerinckx – en niet aangepast is aan de hedendaagse normen en noden van het doelpubliek, nemen de infrastructurele tekorten enkel toe.

Het niet voldoen aan infrastructurele voorwaarden is bovendien niet de enige reden om de voorziening aan te manen. Er zijn daarnaast ook tekorten in de dienstverlening en de zorg. Een aantal van die tekorten kwamen reeds in eerdere

verslagen naar boven. De voorziening werd al eens aangemaand in 2019. De tekorten die er toen waren, werden deels geremedieerd, maar ondertussen komen heel wat van deze tekorten terug voor. Het agentschap heeft daarop de voorziening aangemaand en wacht de ontvangst van verdere toelichting over het remediërings- en actieplan af.

Er zijn nog andere voorzieningen die een verouderde infrastructuur hebben. Op de lijst van verhoogd toezicht staan bijvoorbeeld ook de woonzorgcentra Ter Hulst 1 en het Bormanshof in Hoeselt, die beiden over een sterk verouderde infrastructuur beschikken. Die voorzieningen zullen evenwel eind 2023 vervangen worden door een nieuwbouw, waarvoor de werken begin dit jaar opgestart zijn. Ook die voorzieningen hebben in het licht van de realisatie van een vervangende infrastructuur tijdelijke afwijkingen verkregen op de infrastructurele erkenningsvoorwaarden. Op zich kunnen we daar in bepaalde omstandigheden dus mee leven, maar niet als we voelen dat het eigenlijk niet zal lukken.

Wij informeren als overheid de voorzieningen ruim op voorhand over wijzigingen in de erkenningsvoorwaarden en wijzigingen aan de infrastructuurnormen. In het geval van het woonzorgcentrum Residentie Rodenbach zijn de normen afgekondigd tien jaar voordat ze effectief in werking zijn getreden. Eind 2018 werden trouwens alle woonzorgcentra door de toenmalige minister in kennis gesteld van de nakende inwerkingtreding op 1 januari 2019. Ik denk dat het dus toch wel aan de voorzieningen is om tijdig actie te ondernemen. Voorzieningen kunnen trouwens ook het infrastructuurforfait aanvragen bij de realisatie van een vervangingsniewbouw. Zo verlichten we als overheid de infrastructuurkost die wordt aangerekend aan de bewoners.

Het is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om te voldoen aan de vigerende infrastructuurnormen. Het lijkt me een grote evidentie dat zowel lokale besturen als private sociale ondernemers hun rol vervullen in het verwezenlijken van betaalbare en kwalitatieve woonzorgcentra. Wat het patrimonium betreft, is het belangrijk dat er middelen worden geïnvesteerd in herconditionering en dat er middelen worden opgebouwd voor toekomstige infrastructuurwerken. Ik zie wel dat veel lokale besturen echt wel vooruitziend zijn om er samen voor te zorgen dat er vermeden wordt dat woonzorgcentra niet voldoen aan verwachtingen van toekomstige generaties.

De voorzitter: Mevrouw Geerinckx heeft het woord.

Veerle Geerinckx (N-VA): Dank u voor uw antwoorden. Ik denk dat er inderdaad voldoende tijd tussen de twee stappen zat, maar dat het altijd opvolging blijft vereisen om architecturale en infrastructurele ingrepen te doen, want dat neemt inderdaad zijn tijd in beslag.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, toen ik de vraag van collega Geerinckx las, moest ik terugdenken aan een vraag die ik onlangs gesteld heb over de tien recent erkende woonzorgcentra. Ik heb ook de inspectieverslagen van die woonzorgcentra opgevraagd en eentje daarvan is mij bijgebleven. Het gaat om een woonzorgcentrum uit Brugge dat in 2001 een zorgcentrum was voor hulpbehoevende zusters, in 2019 een nieuwe vleugel heeft bijgebouwd en sedert 1 april 2021 erkend is voor veertig woongelegenheden.

Toen ik dat inspectieverslag las, zag ik dat de minimale netto vloeroppervlakte voor een eenpersoonskamer niet gerespecteerd was, maar dat er door het agentschap wel een afwijking werd toegestaan. De kamers beschikten ook niet over een aparte sanitaire cel. Ook dat werd toegestaan. De hoogte van de raamdorpels van de bewonerskamers liet geen ongehinderd zicht op de buitenwereld toe. Dat werd

ook toegestaan. Ik vond ook de opmerking terug dat de gemeenschappelijke eet- en leefruimten niet zodanig ingericht zijn dat alle bewoners van een leefgroep comfortabel kunnen zitten. De voorziening voor ouderen is niet volledig rolstoel-toegankelijk. De zonnewering werd niet overal waar nodig geïnstalleerd. Men had ook geen zicht op de buitenwereld. In de individuele sanitaire cellen waren niet overal voldoende handgrepen voor het toilet. In de badkamers en gemeenschappelijke toiletten werden niet overal voldoende handgrepen naast het toilet voorzien. Niet overal in de gemeenschappelijke ruimtes was er een oproepsysteem. En in de gemeenschappelijke sanitaire ruimtes was er ook geen oproepsysteem.

Minister, dat is een woonzorgcentrum dat pas erkend is, in 2021. Het was mij na dat verslag al niet duidelijk wat de aanbeveling of de samenvatting van het inspectieverslag was. Maar het kan toch niet dat met dergelijke normen heel recent nog een nieuw woonzorgcentrum een erkenning krijgt? Graag had ik uw reflectie daarover gehoord.

De voorzitter: Het gaat over een heel particulier onderwerp.

Minister Hilde Crevits: Je leest hier anoniem een inspectieverslag voor. Mijn verstand is breed, maar ...

Ann De Martelaer (Groen): Ik heb uw antwoord gehoord. Ik begrijp dat je de ruimtes niet groter kunt maken, maar het is toch belangrijk dat je fundamentele zaken, zoals iets niet rolstoeltoegankelijk maken, meeneemt naar de inspectie en geen erkenning geeft.

De voorzitter: Dat klopt, maar de minister kan in het algemeen antwoorden, maar niet over een particulier geval. We schrikken allemaal wat als we horen wat u allemaal zegt, maar ...

Minister Hilde Crevits: Het beste zou zijn dat u me signaleert waarover het gaat en dat ik aan de inspectie of aan de erkenningsdienst uitleg vraag.

Ik kan een opmerking maken. Het zou me heel sterk verbazen dat het om een nieuwbouw gaat. Als het gaat om een bestaande voorziening die wordt ingericht voor een bepaald doel, dan zullen er daarvoor misschien redenen zijn. Ik weet het niet. Ik kan daar nu niet op antwoorden, maar het spreekt voor zich dat ik dat wil bekijken.

Ann De Martelaer (Groen): Ik zal u het inspectieverslag bezorgen.

Minister Hilde Crevits: U zegt gewoon publiek waarover het gaat of u mailt het me door. Ik kan dergelijke zaken niet out of the blue zeggen.

Ann De Martelaer (Groen): Het gaat over Huize Vogelzang in Brugge.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.